Lodzer Tageblat № 201

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פּרייז 10 גראָשען

לאָדזער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטען

23-טער יאהרגאַנג || 28 sierpnia 1930 r. || דאָנערשטאָג, ג' אלול פ' שופטים תר"צ || רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047.

דער רושם פון מאַרשאַל פּילסודסקי'ס אינטערוויאו

די פערשידענע השערות, וואָס ווערען אַרויסגעזאָגט פון די פּאָליטישע טוער. — א פּראָטעסט פון אדוואקאט האַפּמאַקל-אסטראָווסקי

קלאַנגען, אַז דער סיים ווערט שוין היינט פונאַנדערגעלאָזען

היינט ווערט פונאַנדערגעלאָזען דער סיים?

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין די פּאָליטישע קרייזען האָט מען היינט געשמועסט, אַז דער סיים וועט שוין מאָרגען (היינט) פונאַנדערגעלאָזען ווערען. קיין בעשטעטיגונג פון די קלאַנגען איז ביז איצט נישט געווען.

נייע וואַהלען און די קאָנסטיטוציע

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש צום „לאָדזשער טאָגעבלאַט") די „א.ב.צ." פּערעפענטליכט היינט אַ קורצען אינטערוויאו וואָס איהר מיטאַרבייטער זאָל האָבען געהאַט מיט איינעם פון די סאַנאַציע־פּאָליטיקער. אויף דער פראַגע, וואָס בעדייט דער אינטערוויאו פון מאַרשאַל פּילסודסקי, האָט דער אינטערלאָקוטאָר געענטפערט:

— לויט מיין מיינונג דרינגען אַרויס פון אינטערוויאו צוויי זאַכען: 1) פּילסודסקי קאָן נישט צוזאַמענאַרבייטען מיט'ן איצטיגען סיים און צוליב דעם דאַרף מען שוין אין דער נאָהענטסטער צייט ערוואַרטען די פונאַנדערלאָזונג פון סיים און דאָס אויסשרייבען נייע וואַהלען 2) דער ערשטער ענין, וואָס די רעגירונג וועט פאָרלעגען דעם נייעם סיים, וועט זיין די פראַגע וועגען ענדערן די קאָנסטיטוציע.

— צי איז'ן סמך פון'ם פּראָיעקט פון „בעבע"?

— איך ווייס נישט. מען שמועסט דאָך וועגען אַ נייעם קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט פון מינ. צאַר, אפשר וועט די רעגירונג זיך אָנשפּאַרען אין דאָזיגען פּראָיעקט...

— בכן, דאַרף מען לויט אייער מיינונג ערוואַרטען, אַז דער סיים וועט פונאַנדערגעלאָזען ווערען אין סעפּטעמבער און די נייע וואַהלען וועלען פאָרקומען אין דעצעמבער?

— וואַהרשיינליך..

א „געוועהנליכע מעהרהייט"

פון אַן'אַנדער זייט טייטשט מען אויס, אַז דער אינטערוויאו פון פּרעמיער בעצוועקט גאָר עפּיס אַנדערש און נעמליך, אַז פּילסודסקי'ס רעגירונג וועט זיך נאָך שטעלען פאַר'ן איצטיגען סיים און וועט פאָדערן פעסטצושטעלען די בעציהונג פון סיים צו דער רעגירונג אויפ'ן גרונד פון דער נייער אינטערפּרעטאַציע פון פּרעמיער וועגען דעם, וואָס עס בעדייט אַ „געוועהנליכע מעהרהייט".

דער פּרעמיער האָט בעוויזען אין זיין אינטערוויאו, אַז אַ געוועהנליכע מעהרהייט איז נישט די העלפט פון די אַנוועזענדע דעפּוטאַטען אויף דער זיצונג פּלוס 1 ביי אַ געזעצליכען קוואָרום, נאָר אַ העלפט פּלוס איינעם פון אַלע דעפּוטאַטען ד. ה. 223 דעפּוטאַטען.

כל זמן 223 דעפּוטאַטען וועלען זיך נישט אַרויסזאָגען געגען דער רעגירונג, קאָן לויט דער נייער אינטערפּרעטאַציע נישט זיין קיין רייד וועגען אַן'אומצוטרוי־וואָטום...

דער טייטש פון די קאָנסערוואַטיסטען

נאָך אַנדערש טייטשען אויס דעם אינטערוויאו די קאָנסערוואַטיסטען פון דער סאַנאַציע. אָנווייזענדיג אויפ'ן שאַרפען טאָן פון דער גאַנצער ענונציאַציע און בעזונדערס אויף די ווערטער פון מאַרשאַל פּילסודסקי, אַז „דערצו מוז איינמאָל געמאַכט ווערען אַ סוף", ערוואַרטען די קאָנסערוואַטיסטען, אַז דאָס איינפיהרען די נייע קאָנסטיטוציע וועט פאָרקומען דורך אַן'אָקטראָאירונג.

אַ גרויסע פערוואונדערונג האָט אַרויסגערופען דער פאַקט, וואָס דער „קוריער פּאָראַנני", וואָס רעכענט זיך פאַר אַ פּראָ־רעגירונגס־צייטונג, האָט נישט פערעפענטליכט דעם אינטערוויאו פון מאַרשאַל פּילסודסקי. אַנשטאָט דעם אינטערוויאו געפינען מיר אין דער דערמאַנטער צייטונג בלויז פאָלגענדע קורצע נאָטיץ:

„דער אינטערוויאו.. איז אַ שטאַרקע איבער'חזר'ונג פון די אנשויאונגען פון מאַרשאַלעק פון פּוילען וועגען די סיים־מנהגים, וואָס זענען שוין אַרויסגעזאָגט געוואָרען אין די פריהערדיגע ענונציאַציעס און זיי זאָגען עדות אויף דער דעצוזיע פון מאַרשאַלעק נישט צו דערלאָזען צו אַ צוזאַמענאַרבייט מיט'ן איצטיגען סיים און דורכצופיהרען אַן ענדערונג פון דער איצטיגער קאָנסטיטוציע. כיון קאָנקרעטע בפרטות'דיגע אָנווייזונגען וועגען דער ווייטערדיגער מעטודקייט־ליניע פון דער רעגירונג פון מאַרשאַל פּילסודסקי ענטהאַלט נישט דער אינטערוויאו. וואָס איז געהאַלטען אין אַ טאָן, וואָס שטייט נאָך איבער אין זיין שאַרפקייט די פריהערדיגע בעצייכענונגען פון'ם גרויל פון סיים־לעבען. דאָס בעוויזט, אַז דער שטאַנדפּונקט פון מאַרשאַלעק פון פּוילען, וואָס איז אַרויסגעזאָגט געוואָרען נאָכ'ן אָפּטרעטען פון דער פּרעזעסור פון קאַבינעט, און וועלכער איז שפּעטער איינציג מאָל איבערגעחזר'ט געוואָרען האָט זיך נוט געענדערט.

מאַרשאַל פּילסודסקי'ס פּלענער

וואַרשאַ (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) „פּשעגלאָנד וויעטשאָרני" קאָמענטירט מאַרש. פּילסודסקי'ס אינטערוויאו אויף פאָלגענדע אופן:

דער פאַקט, וואָס תיכף צוזאַמען נאָכ'ן איבערנעהמען די מאַכט האָט מאַרשאַל פּילסודסקי געפונען פאַר נויטיג צו פערעפענטליכען זיינע ענונציאַציעס וועגען סיים, ווערט דורך פיל אויסגעטייטשט, אַז מאַרש. פּילסודסקי איז דעצידירט דורכצופיהרען די ענדערונג פון דער קאָנסטיטוציע, לויט דער ליניע וואָס ער האַלט פאַר געוויינשען לטובת דער מלוכה.

ווי די רעאַליזירונג פון פּילסודסקי'ס פּלענער זאָל אויסזעהן, קאָן מען פון אינטערוויאו נישט דרינגען, ווייל דאָס איז שוין פּילסודסקי'ס איינגענשאַפט נישט צו רעדען וועגען זאַכען, וואָס זענען נאָך נישט געשעהען, נאָר צו שטעלען אַלעמען פאַר געשעהענע פאַקטען.

נישט קיין יודענשטאַט, נאָר אַ צוויי־פעלקער־מלוכה

פּראָפ. ווייצמאַנ'ס ערקלערונג אויף דער נעכטיגער זיצונג פון אַקציאָנס־קאָמיטעט

בערלין, 27 אויגוסט. (יטא) אויף דער היינטיגער זיצונג פון אַקציאָנס־קאָמיטעט איז פערענדיגט געוואָרען די פּאָליטישע דעבאַטע.

ווייצמאַן האָט געהאַלטען אַ סענסאַציאָנעלע רעדע, אין וועלכער ער האָט צום ערשטען מאָל בענוצט דעם אויסדרוק „דואַ־שטאַט".

„מיר מוזען בויען אַ דואַ־נאַציאָנאַלע מלוכה. מיר מוזען זיך רעכענען מיט דער ווירקליכקייט אויך ענגלאַנד האַנדעלט לויט רעאַלע טאַט־זאַכען.

דאָס לעצטע יאָהר איז געווען אַ יאָהר פון שווערען פּאָליטישען קאַמף. אויב דער אַ.ק. האָט נישט אַלץ דערגרייכט וואָס מיר האָבען געוואָלט, איז דאָס די שולד פון די אָביעקטיווע בעדינגונגען. איהר זאָגט, אַז איך בין נישט גוט, בין איך גרייט צו רעזיגנירען גרינגער קאָן מען רעדען, ווען ער שטעהט אויף דער טריבונע, אָבער מיר וואָלטען געוואָלט זעהען ס'אַרע רעזולטאַט ער וואָלט דערגרייכט אין זיין אַרבייט.

וועגען יודענשטאַט האָט מען גערעדט בעת דער מלחמה. היינט מוזען מיר זיך רעכענען מיט דער עקזיסטענץ פון צוויי פעלקער.

ציוניסטישער קאָנגרעס זאָל פאָרקומען איז ציריך.

פּראַג, 27 אויגוסט (יט"א) דער לייטער פון ביורא פון 19 ציוניסטישען קאָנגרעס איז אַרויסגעפאָהרען קיין ציריך אויסצופאָרשען, צי מ'וואָלט דאָרט נישט געקענט צוזאַמענרופען דעם קאָנגרעס.

פּרעמיער פּילסודסקי ביי דער אַרבייט

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) פּרעמיער פּילסודסקי האָט היינט געאַרבייט אַ לענגערע צייט אין פּרעזידיום פון מיניסטאָרען־ראַט. ער האָט קאָנפערירט מיט'ן פּרעזעס פון ב.ב., מיט מינ. צאַר און מינ. מאַטושעווסקי.

צענטראַלעוו פאָדערט צונויפרופען אויף דעם סענאַט

וואַרשאַ (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון צענטראַלעוו, איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס צו פאָדערן אין דער פּעטיציע צום מלוכה־פּרעזידענט וועגען צונויפרופען דעם סיים, אויך צונויפצורופען דעם סענאַט

אדוו. האַפּמאַקל־אסטראָווסקי פּראָטעסטירט

וואַרשאַ (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אדוו. האַפּמאַקל־אָסטראָווסקי האָט היינט פערעפענטליכט אַ פּראָטעסט געגען דעם, וואָס ער ווערט אָנגעגריפען אין אינטערוויאו פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

קאָנפיסקירט דעם „גלאָס לובעלסקי"

לובלין. (טעלעפאָניש צום „לאָדזשער טאָגעבלאַט") דער „גלאָס לובעלסקי" איז היינט קאָנפיסקירט געוואָרען פאַר מאַכען פּירושים צו פּילסודסקי'ס אינטערוויאו.

אַרעסטירט דעם דירעקטאָר פון „אַגראַ־דזשאָינט"

בערלין, 27 אויגוסט. (יטא) פון מאָסקווא מעלדעט מען, אַז דאָרט איז אַרעסטירט געוואָרען שמואל רובאַרסקי, דער דירעקטאָר פון „אַגראַ־דזשאָינט". דער אַרעסט האָט אין רוסלאַנד געמאַכט אַ גרויסען רושם. צוזאַמען מיט רובאַרסקי'ן זענען אַרעסטירט געוואָרען נאָך עטליכע פּערזאָן. ד"ר ראָזען איז ספּעציעל וועגען דעם געקומען קיין בערלין.

שטאַטיש טעאַטער צעגעלניאַנאַ - 63 -

לעצטע גאַסטראָלן ווילנער טרופּע יאָהר XV אָנפ. מ. מזאה

היינט דאָנערשטאָג, ד. 28-טען אויגוסט, 8.45 אָוונד

„דער גולם" — פון — ה. לייוויק

מהר"ל	יעקב ווייסליץ	טאַדעאוש	שמחה נאַטאַן
גולם	דניאל שפירא	מאַנאַך	יואל בערגמאַן
שמש	מיכאל מעסינגער	אליהו הנביא	יעקב מאַנסדאָרף
רביצין	רבקה גאָמאַרסקאַ	משיח	דוד בירנבוים
דבורה'לע	אסתר גאָלדענבערג	געקרייצטער	יעקב קורלענדער
תנחום	יוסף קאַמען	דער גייסט פון גולם	
2-טער גולם	מנחם דיאַמאַנט	די געשטאַלט פון טאַדעאוש	

רעזשי און אינסצענ.: דוד הערמאַן. מוזיק: הענעך קאָן.

דער פאָר-פערקויף פון בעשטעלונגס-בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון שטאָטישן טעאַטער פּיעטריקאָווער 74.

בית ספר עב"י „יבנה" ציגעל-גאַס 75 טעלעפאָן 13-134.

די לייטונג פון דער שולע מעלדעט, אַז איינשרייבונגען אין אַלע קלאַסען ווי אויך אין די פּרעבעל-שולע אין Ao ווערען אָנגענומען ביז'ן 2-טען סעפּטעמבער. די קאַנצעלאַריע פון דער שולע איז טעטיג פון 9—2 נ.מ.

◄ וויכטיג פאַר דער יוד. בעפעלקערונג ►
פון דרום'דיגען טייל פון אונזער שטאָט (ווייבלערס ראַיאָן) וואו עס האָט זיך געעפענט אַן'אָפּטיילונג

קאַצענעלזאָנ'ס גן-ילדים

(פּרעבעל אַנשטאַלט) און אַ מאָדערנער 7-קלאַסיגער שול מיט אַ רעגירונגס-פּראַג, וואָס נעמט אויך אַריין אַ גרויסער מאָס העברעאישע לימודים און רעליגיע. — קינדער (פון 4 יאָהר אין פּרעבעל-שולע און פון 6 יאָהר אין שולע) ווערען איינגעשריבען יעדען טאָג פון 10—1 פאַרמ. אין דער קאַנצעלאַריע פון דער שולע קילינסקיעגאָ 120

Kilińskiego 120

אויפפאָדערונג

נישט קוקענדיג דערויף, וואָס איך האָב שוין עטליכע מאָל געשיקט אַ שליח בית-דין צו ר' יחיאל מאיר ווייננבערג, לאָדז, פּולנאָצנאַ 5 צו האַלטען אַ דין-תורה, האָט ער אַלץ נישט בעוויליגט צו קומען. אין שייכות דערמיט פאָדער איך איהם אויף ענדגילטיג צום לעצטען מאָל צו קומען צו אַ דין-תורה ביי הרב משה מנחם סגל שליט"א, לאָדז, פּאָלודניאָוואַ № 25 מאָנטאָג ד. 1 סעפּטעמבער ה. י. 8 אַ זייגער אין אָוונד.

אין געגענפאַל וועל איך נישט זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר די ווייטערדיגע פאָלגען.

יעקב נתן קאָהן.

Dr. med. D. HELMAN
powrócił
Piotrkowska 68, telef. 112-20
przyjmuje od 10—12 i od 5—7.
Choroby uszu, nosa, gardła i krtani.

צאָהן-דאָקטאָר Sperling
Zawadzka 1
טעל. 143-06
צוריקגעקעהרט.

אויפפאָדערונג צו אַלע טריקאָטאַזש-סוחרים

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעשלוס אויסצובעסערן גרינדליך די לאַגע אין דער טריקאָטאַזש-בראַנזשע אין אונזער שטאָט, ווערן אויפגעפאָדערט אַלע טריקאָטאַזש-סוחרים ווי אויך די וועשער'ס, וואָס אַרבייטען אַלייז טריקאָטאַזש צו קומען היינט, פּינקטליך 8 אַ זייגער אָוונד צו דער דרינגענדער ענדגילטיגער

זיצונג פון דער סעקציע

ביים צענטר. סוחרים- און פאַבריקאַנטען-פעראיין פּיעטריק. 10

אין אייגענעם אינטערעס דאַרף יעדער ערשיינען, כדי אין געגענפאַל נישט צו ליידען פון די ווייטגעהענדסטע פאָלגען, וואָס די ניי-געשאַפענע לאַגע וועט אַרויסרופען.

די סעקציע.

Z prawami gimnazjów państwowych
GIMNAZJUM HUMANISTYCZNE MĘSKIE
I. KACENELSONA
Cegielniana 28, tel. 151-79

מיט אָנמעלדונגען פון שילער צום נייעם שול-יאָהר טאָג-טעגליך פון 9 ביז 2 פאַרמיטאָג און פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג

די דירעקציע.

קאנפליקט צווישען פעלקער-בונד און ענגלאנד

פעלקער-בונד זאל ארויסשיקען איהר'ס א שטענדיגען פערטרויאונגס-מאַן קיין א"י

דער רושם פון בעריכט פון דער מאנדאט-קאמיסיע אין דער ענגלישער פרעסע

לאָנדאָן 27. אויגוסט. (יטא) די גאַנצע ענגלישע פרעסע קאָמענטירט דעם בעריכט פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע און די בעמערקונגען פון דער ענגלישער רעגירונג צום בעריכט. די פרעסע בעטראַכט דעם ענין אלס קאָנפליקט צווישען פעלקער-בונד און ענגלאַנד. די ענגלישע פרעסע איז שטאַרק אונצופרידען פון דעם שאַרפען טאָן פון בעריכט.

די „טיימס" שרייבט: דער בעריכט פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע איז נישט ערנסט און נישט קאָנסטרוקטיוו. ער מאַכט דעם איינדרוק פון א טעמפּער מוסר-דרשה. די דיפּלאָמאַטישע מנהגים ערלויבען נישט ענגלאַנד ארויסצוזאָגען מיט א מעהר שאַרפען לשון.

„דיילי העראַלד" ברענגט אין איהר לייט-אַרטיקעל א סענסאַציאָנעלע ידיעה, אז דער פעלקער-בונד וויל ארויסשיקען קיין ארץ-ישראל זיינס א שטענדיגען פערטרויאונגס-מאַן און פיהרען אַן אַקטיווערע פּאָליטיק. די ענגלישע רעגירונג וועט געפינען די נויטיגע ענערגישע פּאָליטישע ליניע.

„מאָרנינג פּאָסט" שרייבט: עס איז א חידוש, וואָס אזא פּאַציפיסטישע אָרגאַניזאַציע, ווי דער פעלקער-בונד האָט טענות פאַרוואָס מ'האָט אין ארץ-ישראל רעקוויזירט די מיליטער-קרעפטען.

דער בעריכט האָט ארויסגערופען א צופרידענהייט אין די קרייזען פון פעלקער-בונד. מען רעכט זיך אויף א שאַרפען מיינונגס-אויסטויש אויף דער סעסיע פון'ם ראַט פון פעלקער-בונד.

אַרעסטירט א פיהרער פון דער אַראַבישער עקזעקוטיווע

ירושלים, 27. אויגוסט. (יטא) דער לייטער פון ביורא ביי דער אַראַבישער עקזעקוטיווע סובחי על קאדרא איז צוגעצויגען געוואָרען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר פערעפענטליכען א שאַרפען אַרטיקעל געגען דער רעגירונג.

—

טויט-אורטייל אויף די דריי יודישע קאָמוניסטען אנולירט

דורכ'ן העכסטען געריכט

וואַרשא. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דאָס העכסטע געריכט האָט היינט רעווידירט דעם פּראָצעס געגען די דריי לעמבערגער 22-יעהריגע קאָמוניסטען ישראל היבש, שמואל אינגענד און נפתלי שראפער, וואָס זענען דורכ'ן לעמבערגער געריכט פון געשוואוירענע, ווי בעקאַנט, פער'משפּט געוואָרען צום טויט.

פאַר'ן געריכטס-בנין איז געשטאַנען א שטאַרקע פּאָליציי-וואַך, אויס מורא פאַר קאָמוניסטישע דעמאָנסטראַציעס. דער ארייננגאַנג אין געריכטס-זאַל איז נאָר געווען ערלויבט אויף בילעטען.

די פערהאַנדלונגען האָבען זיך אָנגעהויבען 10 פריה דורכ'ן ריכטער-קאָמפּלעקס גערמאַן, זאַלעסקי און דאַשינסקי. צווישען די פערטיידיגער האָט זיך אויך געפונען אדוו. לייב לאַנדוי.

נאָכ'ן עס, ווי ריכטער אַנקערמאַן רעפערירט קורץ דעם פּראָצעס, האַלטען די אַדוואָקאַטען קורצע רעדעס.

אדוו. לאַנדוי וואָס אָנגעוויזען, אז דאָס געריכט פון געשוואוירענע אין לעמבערג האָט נישט געהאַט קיין רעכט זיך צו בעגנוגען מיט'ן אַרטיקעל 58 פון שטראָף-קאָדעקס.

אויך דער פּראָקוראָר האָט מסכים געווען צו די אויספיהרונגען פון אדוו. לאַנדוי.

נאָך א קורצער בעראַטונג האָט דאָס געריכט ארויסגעטראָגען דעם אורטייל, לויט וועלכען דער פסק-דין פון לעמבערגער געריכט ווער אַנולירט און דער פּראָצעס וועט נאָכאַמאָל בעטראַכט ווערען דורך א געריכט פון געשוואוירענע, אָבער אין צוזאַמענשטעל פון אַנדערע 12 ריכטער.

ראַטמענער צוזאַמענפאָהר פון די האַנדעלס-קאַמערן

וואַרשא. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דעם 3. סעפּטעמבער וועט אין לעמבערג פאָרקומען א ראַטמענער-צוזאַמענפאָהר פון די האַנדעלס-קאַמערן, אויף וועלכען מיניסטער קוויאַטקאָווסקי וועט האַלטען א עקספּאָזע.

דייטשער אינזשינער און זיין פרוי אַרעסטירט פאַר טוישען פאַלש געלט אין צאָפּאָט

בערלין, 27. אויגוסט (ספּעציעל צום „ל. ט.") דאָ איז היינט אַרעסטירט געוואָרען דער אינזש. שמידט מיט זיין פרוי פאַר בעגעהן מיסברויכען אין צאָפּאָט קאַסינאָ. דער אינזשינער און זיין פרוי האָבען פאַר אַלץ געצאָהלט מיט פאַלשע מאַרקען.

—0—

געשטאָרבען א יודישער דיכטער אין האָלאַנד

האַאַג, (יט"א) אין האָלאַנד איז געשטאָרבען אין עלטער פון 49 יאָהר איינער פון די פּאָפּולערסטע יודיש-האָלענדישע דיכטער ש. באַן. דער פערשטאָרבענער האָט פערפאַסט ווערק „נאָכ'ן טאָגען", „די ערוואַכונג" און א רייהע אַנדערע.

—:0:—

צוויי קאַטאַסטראָפען מיט פּוילישע עראָפּלאַנען

גרויסע היצען אין גאַנץ ענגלאַנד

פּוילישע עראָפּלאַן-קאַטאַסטראָפען

לעמבערג (טעלעפאָניש צום „לאָדז. טאָג.") דער ערשטער טאָג פון פליה-קאָנקורס פון דער קליינער אנטאַנט אין פּוילען איז פאַר פּוילען אויסגעפאַלען פאַטאַל. נעבען קראָסנעבראָד האָט דער פּוילישער עראָפּלאַן נומער 23 זיך געמוזט אַראָפּלאָזען.

בעת'ן אַראָפּלאָזען זיך איז דער עראָפּלאַן צוקלאַפּט געוואָרען און דער אָבסערוואַטאָר פּאָר. אָזאָרעוויטש איז דער'הרגעט געוואָרען.

פּראַג, (ספּעצ. צום „לאָדז. טאָג.") דער פּוילישער עראָפּלאַן נומער 24 האָט צוליב א דעפעקט אין מאָטאָר זיך געמוזט אַראָפּלאָזען אין טשעכאָסלאָוואַקיען. דער עראָפּלאַן איז שטאַרק בעשעדיגט געוואָרען.

מוראַ'דיגע היצען אין ענגלאַנד

לאָנדאָן, 27. אויגוסט (ספּ.) איבער גאַנץ ענגלאַנד הערשען מוראַ'דיגע היצען, וואָס דערגרייכען ביז צו 32 גראַד צעלזיוס.

קאַטאַסטראָפע מיט א קאָנטער-טאָרפּעדאַ

האַנאָווער. 27. אויגוסט. (ספּ.) בעת מען האָט אַראָפּגעלאָזען אויפ'ן וואַסער א קאָנטער-טאָרפּעדאָ האָט ער זיך אַראָפּגעגלימשט פון דער רושטאַוואַניע. צווישען פּובליקום איז ענטשטאַנען א גרויסע מהומה, בעת וועלכער איינציגע פּערזאָן זענען פערוואונדעט געוואָרען.

—:0:—

א פרוי אַראָפּגעשפּרונגען פון א עראָפּלאַן

בערלין, 27. אויגוסט (ספּ.) פון א עראָפּלאַן, וואָס איז געפלויגען פון פראַנקפורט קיין ערפורט איז אַראָפּגעשפּרונגען א פרוי. סי'מ'ן צווייפעל צו בעגעהן זעלבסטמאָרד. די פרוי איז דער'הרג'עט געוואָרען אויפ'ן אָרט.

פּעקין ווערט באָמבאַרדירט

פּעקין, 27. אויגוסט. (ספּ.) מיליטערישע עראָפּלאַנען האָבען היינט בעוואַרפען די שטאָט מיט באָמבעס.

אַרעסטירט אינדישע פיהרער

לאָנדאָן, 27. אויגוסט. (ספּ.) פון קאַלקוטא מעלדעט מען, אז עס איז אַרעסטירט געוואָרען דער גאַנצער קאָמיטעט פון אינדישען קאָנגרעס מיט פּאַטעל'ן בראש.

—0—

אויטאָ-קאַטאַסטראָפע אין קאַטאָוויץ

פּאָליציי-אינספּעקטאָר פערוואונדעט

קאַטאָוויץ. (טעלעפאָניש צום „ל. ט.") אויפ'ן שאָסעע הינטער קאַטאָוויץ איז פּאָרגעקומען א קאַטאַסטראָפע מיט א אויטאָ, אין וועלכען עס איז געפאָהרען דער פּאָליציי-אינספּעקטאָר זשילטאַשעק. דער פּאָליציי-אינספּעקטאָר און דער שאָפער זענען פערוואונדעט געוואָרען.

—:0:—

הויז-אַדמיניסטראַטאָר וואַרפט אַרויס א סטרוזש און נעמט פאַר דעם פּאָסטען 1200 זל.

(§) דעם אַדמיניסטראַטאָר פון הויז אויף אַדזשעיא 41 האָט זיך אין א שעהנעם פרימאָרגען פערגלוסט צו בעזייטיגען דעם סטרוזש אָהן ענטשעדיגונג. דער אַדמיניסטראַטאָר גענומען פון אַנ'אַנדערען פאַר דעם סטרוזש פּאָסטען 1200 זל.

דער סטרוזשעס-פרויען וועט אינמער ווענדען זיך אין מאַגיסטראַט געגען דעם אַדמיניסטראַטאָר האַפּמאַן, וועלכער איז אויך א בעאַמטער אין דער שטייער-אָפּטיילונג.

סאָוויעטישע טעקסטיל-אויסאַרבייטונגען, וואָס שטאַמען פון... לאָדז

אויפ'ן יאַריד, וואָס קומט איצט פאָר אין קעניגסבערג, האָבען די באָלשעוויקעס אויסגעשטעלט אַנ'אומענגעס פאַבריקאַטען מיט פערשידענע רוסישע מאָטיוו-סחורות. א לאָדזער פאַבריקאַנט, וועלכער האָט בעזוכט דעם יאַריד, האָט בעמערקט, אז די טעקסטיל-סחורה, וואָס זענען פּלומר'שט איינגעאַרבייטעט געוואָרען אין סאָוויעט-רוסלאַנד, איז נאָר א לאָדזער שטיקעל „פּערקאַל". נאָר די באָלשעוויקעס האָבען צו איהם צוגעקלעבט זייער איינען עטיקעטעל...

ווי „ביום" מעלדעט, זאָלען די לאָדזער פאַבריקאַנטען-פערייניגונגען צוליב דעם ארויסטרעטען מיט א פּראָטעסט צו דער סאָוויעטישער האַנדעלס-פאַרשטעטונג אין וואַרשא.

די ראַדאָשיצער חסידים

פון אַדמו"ר הרה"צ ר' ישראל יוסף שליט"א זענען געפאָהרען עקסטרע מיט אַנ'אויטאָ קיין ראַדאָשיץ נאָך דעם רבי'ן ער זאָל גרינדען א תלמוד תורה אין ראַדאָגאָשטש.

ער שטייט איין ביי החסיד ר' יוסף מרדכי מיאַדאָווניק, לאָדז, פּלאַץ וואָלנאָשטשי № 10.

ער וועט זיין איבער שבת.

געשלאָסען דער צוזאַמענפאָהר פון שומרי שבת אין בערלין

בעשלאָסען צו גרינדען א באַנק צו שטיצען די יודען, וואָס ליידען צוליב שמירת שבת.— אויפרוף צו דער ציוויליזירטער וועלט וועגען מילדערן דעם צוואַנגס-זונטאָג-רוה

בערלין 27 אויגוסט (יט"א) נעכטען שפּעט ביינאַכט איז געשלאָסען געוואָרען דער וועלט-צוזאַמענפאָהר פון „שומרי-שבת". אַלס פּרעזידענט פון דער אָרגאַניזאַציע איז אויפסניי געוועהלט געוואָרען פּראָפ. גרינבערג. אין צ. ק. זענען צווישען אַנדערע געוועהלט געוואָרען דעפּ. פאַרבשטיין, הרב גוטשעכטער, הרב כהנא, די רבים פון ראַדזימין און ראַדזין און דער איידעם פון גערער רבי'ן יאַסקאָוויטש (פון לאָדז).

עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו גרינדען א שבת-באַנק צו שטיצען די יודען וועלכע ליידען ווירטשאַפטליך צוליב'ן שבת.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען אונטערצונעמען אַנ'אַקציע געגען דער פּראָיעקטירטער קאַלענדאַר-רעפאָרם.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען מיט אַנ'אַפּעל צו דער גאַנצער ציוויליזירטער וועלט, אז עס זאָל געמילדערט ווערען דער צוואַנג-זונטאָג-רוה.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע זאַל — נאַרוטאָוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן
נאָר 3 פאָרשטעלונגען פאַר'ן אָפּפאָהרען נאָך אויסלאַנד פון
מאַריס לאַמפּע פאַניא — און — מענדעלעוויטש
שבת, 4 נאָכמיטאָג — שלוס פון סעזאָן — שלוס פון סעזאָן
פּרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.
„זשידובקא"
שפּאַנישע אינקוויזיציע אין 4 אַקט. פון י. לערנער
ראָלען אליעזר — מ. לאַמפּע רחל — פ. מענדעלעוויטש
שבת, דעם 30-טען, זונטאַג, דעם 31-טען פּינקטליך 9 אזייגער אָוונט
פּרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל.
פּרעמיערע!! — צום ערשטען מאָל אין לאָדז — פּרעמיערע!!
דער איבעריגער נאַר
לעבענסבילד אין 4 אַקט. מ. לאַמפּע און פ. מענדעלעוויטש אין הויפּט-ראָלען
עס נעמט אַנטייל דאָס גאַנצע פּערזאָנאַל
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

דאָס קאָנצעסיאָנירטע קאַנאַליזאַציע-ביוראָ פון
„Rozental i Praszkier"
INŻYNIEROWIE,
Sp. z ogr. odp.
אינהאַבער: בוי-אינזשעניר עדואַרד ראָזענטאַל און אינזש. גרשון פּראַשקער
פיהרט אויס צו מעסיגע פּרייזען און בעקוועמע בעדינגונגען
קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען און פּלענער
אַדרעס: Łódź, Piotrkowska 44 (Wschodnia 63)
Telef. 162-34

Dr. Wołkowyski
צוריקגעקעהרט
צעגיעלניאַנאַ 25
טעלעפאָן 126-87
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. אלפּ-אַרט אַנאַליזען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2, און פון 6—9 אָוענד.
בעזונדער „וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med H. Różaner
ספּעציאַליסט פון הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט
נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעל. 128-08
נעהמט אָן פון 8—10; 5—8 אָוונד
אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. J. Ajzner
צוריקגעקעהרט
אַל. קאָשטשושקי 1, טעלעפ. 10162

Dr. A. Mazur
ווסכאָדניאַ 65, — טעל. 166-01
נעמט אָן פון 10—2.31.30 און 4—6 אָוונדס

Dr. med. Adam Bender
נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 114-75
ספּעצ. אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען

Dr. Niewiażski
ספּעציאַליסט
פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער-שוואַכע
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8.10 1—3 5—9

Dr.Med. E. Reicher
ספּעציאַל אַרצט
פאַר הויט האָר און וועגערישע קראַנקהייטען
דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטראָ-טעראַפּיע
פּאָלודניאָווע 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8—11
פריה און 6—9 אָוונד. זונטאָג פון 1—9 מיטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען

לאדז
28 אויגוסט 1930
זון אויפגאנג: 4.33
זון אונטערגאנג: 6.39
דאנערשטאג,
ד'
אלול תר"ץ
פ' שופטים

טאג-כראניק

ארבייטסלאזע-שטיצע פאר יולי

היינט, דאנערשטאג וועלען בעקומען אויסגעצאהלט שטיצע פאר יולי די ועלכע בערעכטיגטע ארבייטסלאזע, וועמענס נעמען עס הויבען זיך אן מיט די אותיות M, N, O;
פרייטאג — P, R, S;
שבת — T, U, W, Z, Z.

הויכער האנדעלס-שטודיום אין לאדז.

(ב) דער לאדזער בוכהאלטערן-פאראיין האט גענומען אויף זיך די איניציאטיוו צו שאפען אין לאדז א ההכשרן האנדעלס-סטודיום. דער הויכער האנדעלס-סטודיום זאל געשאפען ווערען ביי דער לאדזער „וושעכניצא".

פון לאדזער האנדעלס-געריכט
—:0:—

נייע רעגולאציעס;
אויפגעלעזטער „אופאדלאשטש"

(5) אויף דער סעסיע פון האנדעלס-געריכט דעם 13 ד. ח איז געשטעלט געווארען אונטער צו'אופאדלאשטש די פירמע „ברודער ציגעלבערג", פיעטריקאווער 49, וואו אויך איהרע שותפים ישעיה, חיה און רעגינא ציגעלבערג. צו דער אנקלאגע זענען געווען ביילעגענט פראטעסטירטע וועקסלען, אויסגעשטעלט דורך דער פירמע. די פירמע איז ליקווידירט געווארען אין 1927. אבער די הויבות האט זי נישט געהאט רעגולירט.

די בעזיצער פון דער פירמע זענען תחילת געווען ישעיה און פנחס ציגעלבערג, וועלכע האבען געהאט די רעכט פון אונטערשרייבען זיך אנ'ס נאמען פון דער אונטערנעמונג. אין 1926 איז פנחס ציגעלבערג געשטארבען דאס שותפות אין דער פירמע איז ווייטער געבליבען. אויפ'ן ארט פון פערשטארבענעם זענען אריין די יורשים פרוי העלענא און די מינדעריעהריגע טאכטער העלענא ישעיה ציגעלבערג האט ווייטער געהאט דעם רעכט זעלבסטשטענדיג צופיהרען די אונטערנעמונג און אונטערצושרייבען פערפליכטונגען פאר דער פירמע. צוליב דעם האט דאס געריכט אלעמען ערקלערט פאר באנקראט די געפאלענע זענען איבערגעגעבען געווארען אונטער פאליציי-אויפזיכט. דער בילאנס פון דער פירמע האט זיך געשלאסען מיט 227 טויזענד זל.

נעכטען האט דאס געריכט בעטראכט די אפעלאציע פון ד. באנקראטירטע העלענא ציגעלבערג און איהר אייגענעם נאמען און אין נאמען פון איהר מינדעריעהריגע טאכטער. לויט ציגעלבערג ערקלערט, אז זי ווינשט זיך נישט ווייטער צופליכטען אין שותפות מיט דער פירמע „ברודער ציגעלבערג" פון דער פירמע איז זי שוין לאנג ארויסגעטרעטען און האט זיך נישט בעטייליגט אין נעמען אויף זיך נייע התחייבות'ן. רעגינא ציגעלבערג, אלס מינדעריעהריגע האנדעלט נישט און זי קאן נישט אנערקענט ווערען אלס באנקראטירטע

דאס געריכט האט אויפגעלעזט דעם אופאדלאשטש געגען פרוי העלענא ציגעלבערג און איהר טאכטער רעגינא.

* * *

אין אפריל ד. י. האט דאס געריכט בעשטימט א „נאדזאר" דער מאנופאקטור-פירמע „אברהם מינין" פון פיעטריקאווער 33. דער בילאנס האט זיך געראט געשלאסען מיט דער סומע פון 409,077 זל אין פאסיווע-פאלען אין אנגעוויזען געווארען, אז אלע אקטיוען פון דער אונטערנעמונג זענען פלוסיגע און זיי קאנען במשך פון א קורצער צייט רעאליזירט ווערען.

די רעאליזירונג האט בעדארפט בעשטעהן אין אויסטערקייפען דעם לאגער מיט סחורה, וואס וועלט געגעבען דעקונג אויף צוויי דריטעל פון אלע פאסיווען, ארייננרעכענענדיג דערין די וועקסלען, וואס זענען געגעבען געווארען דער אקציענ-געזעלשאפט קארל ש. בוהלע.

האלב יולי האט די פירמע אברהם מינין דערלאנגט צום געריכט א בוטע וועגען ערליידיגען אינטערהאנדלען א רעגולאציע-אבמאך ווייל דער סאנירונגס-פלאן האט זיך נישט געוואלט דורכפיהרען, נאך פערקעהרט — די אונטערנעמונג האט איינצווישען געליטען נייע שאדענס. די פירמע וויל רעגולירען אויף 40 פראצענט אין 4 ראטעס אין משך פון 2 יאהר דעם געריכט האט אוצט די בוטע בערוקזיכטיגט.

* * *

סוף יוני ד. י האט שמואל פנחס גלאזער, וועלכער פיהרט א ווארשטאט פון וועש-אויסארבייטונגען אויף פולנאצנא 12, דערלאנגט א בוטע וועגען א „נאדזאר". אין יאהר 1929 האבען זיינע אפנעהמער צוגענומען גלאזער'ן 50,000 זל. דער בילאנס פון דער פירמע האט זיך געשלאסען מיט 107,218 זל. דערביי האבען די איינגעגע אקצעפטען און די שטייערן בעטראפען מיט 38510 זל. ווענונגער, ווי די אקטיוען פון דער אונטערנעמונג.

קורץ נאכ'ן אריינטראגען די בוטע וועגען „נאדזאר" האט גלאזער געבעטען זיין עניין נישט צו בעטראכטען, ווייל ער האט שוין בעפרידיגט זיינע קרעדיטארען און ער דארף שוין נישט קיין געריכטס-אויפזיכט.

ה' גלאזער'ס בוטע איז גענומען געווארען צו קענטניש

אונדערלאזבאר און נישט-רעאל
איז דער רעגולאציע-פלאן פון מאגיסטראט
דעלעגאציע פון פאבריקאנטן און הויז-בעזיצער ביים וואיעוואדא

דעם לאדזער וואיעוואדא האט זיך פארגעשטעלט א דעלעגאציע פון די לאדזער ווירטשאפטליכע ספערען, און וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט די פארשטעהער פון לאנד-פערבאנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין פוילען, פון פעראיין פון פארבערס, פון מעטאל-אינדוסטריעלער-פעראיין, פון דער האנדעלס-קאמער, פון ארכיטעקטען-פערבאנד און פון אלע הויז-בעזיצער-פעראיינען.

געגען די רעגולאציע-פלענער פון מאגיסטראט.

ס'איז אונדערלאזבאר, אז די גאסען זאלען האלטען 60 מעטער די ברייט, אזעלכע ברייטע גאסען וועלען נישט קאנען געהאלטען ווערען און געהעריגע ארדנונג.

און אלגעמיין ווערט דער אינצוגער רעגולאציע-פלאן בעצייכענט אלס לעכערליכער און נישט רעאלער, מחמת דער מאגיסטראט וועט מוזען די הויז-בעזיצער בעצאהלען זעהר הויכע ענטשעדיגונגען פאר'ן צוגעמען פלעצער אויף צו פערברייטערן די גאסען

קאדענץ פון לאדזער שטאט-ראט
ווערט נישט פערלענגערט

(וו) פון א מאסגעבענדער קוועלע אינפארמירט מען אונז, אז די קאדענץ פון לאדזער שטאט-ראט וועט נישט פערלענגערט ווערען די קאדענץ ענדיגט זיך דעם 24. אקטאבער ד. י. באלד נאך דעם טערמין וועלען אויסגעשריבען ווערען די נייע וואהלען

„סעזאן-אויספערקויפען"
מוזען געמעלדעט ווערען אין מאגיסטראט

(ב) לויט דער פעראָרדנונג, וואס עקזיסטירט שוין א יאהר, אז יעדער „אויספערקויף" פון א פירמע מוז געמאלדען ווערען אין מאגיסטראט, האבען אבער דאך פיל געשעפטען זיך נישט צוגעפאסט צו דער דאזיגער פעראָרדנונג די דעלעגאציע האט איבערגעגעבען א מעמאריאל מיט א שארפען פראטעסט

דער מאגיסטראט וועט דערום ארויסשיקען קאנטראלערן און די געשעפטען פעסטצושטעלען, צי דער סעזאן-ליקווידאציע-אויספערקויף קומט פאר לויט א מעלדונג אין מאגיסטראט און צו דער טערמין, וואס איז דארט אנגעגעבען איז א ריכטיגער.

פון ראבינאט.

עס איז אנגעקומען ידיעות וועגען גורל פון די פאלגענדע פערזאנען: 1) מנחם מענדל דאנצקער פון ליבאוונע (וואהלין) 2) צדוק זאנדוויים פון סארנע 3) ישראל קארינסקי פון קיעוו 4) מרדכי פליישער פון טעפליך 5) מאטיל שטאקבוים פון פילצו. די קרובים פון די דערמאנטע פערזאנען קענען זיך מעלדען צו הרב סגל פאלודניאווא 25 פון 9—11 פריה.

שול-רעמאנטען.

אין 150 שול-לאקאלען האט דער לאדזער מאגיסטראט היי-יאהר דורכגעפיהרט רעמאנטען.

אונטער די רעדער פון אויטא

(§) אויפ'ן טושינער שאסע איז איבערגעפאהרען געווארען דורך אנ'אויטא דער 9 יעהריגער פאסטוך יוזעף באראווסקי. דער שאפער איז פערשוואונדען

שווערע קאטאסטראפע מיט א יודישען קצב
די באהן הינטער קאלושקי האט איהם צובראכען ביידע פיס. דער הרג'עט זיין פערד און צושמעטערט דעם וואגען

(§) אויף דער באהן-ליניע ביים דארף רוזשיצע נעבען קאלושקי איז פארגעקומען א שרעקליכער פאל.

באלד אין דער פריה איז דער קצב מרדכי קנעכט פון קאלושקי אדורכגעפאהרען די באהן-ליניע. אין מאמענט, ווען דער וואגען האט זיך געפונען אויף די שינעס, איז אראפגעלאזט געווארען דער שלאבאן פון ביידע זייטען ליניע און עס איז אנגעקומען א משא-צוג, וואס האט א מעכטיגען שטויס געטון דעם וואגען דאס פערד איז דער'הרג'עט געווארען מאמענטאל. מרדכי קנעכט האט בעקומען אזא שליידער פון צושמעטערטען וואגען, אז ער האט צובראכען ביידע פיס און האט בעקומען שווערע וואונדען אין קאפ.

מיט'ן ערשטען צוג איז דער שווער פערוואונדעטער יוד געבראכט געווארען קיין לאדז אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא-גאס.

קעשענע גנבים אויף די פאסט-אמטען

(§) אין פאסט-אמט אויף זאכאדניא 57 איז נעכטען פערהאלטען געווארען דער בעקאנטער טאשען-ציהער יחיאל-שמחה טוש, וועלכער האט ארויסגעגנב'עט פון דער קעשענע פון א געוויסען וויטקאווסקי א פארטפעל מיט טויזענד זל.

צי האט דער אויספארשונגס-ריכטער מאיאר טערלעצקי געצוואונגען אפצוגעבען פאלשע ערקלערונגען?
סענסאציאנעלער פראצעס אין לאדזער מיליטערישען געריכט

(§) אין לאדזער מיליטערישען קריגס-געריכט האט זיך נעכטען אנגעהויבען א סענסאציאנעלער פראצעס פון באראנזשי אנטאני מאנקאווסקי. ער ווערט אנגעקלאגט פאר בארוארפען דעם אויספארשונגס-ריכטער מאיאר טערלעצקי, בכן ער זאל האבען געצוואונגען עדות אפצוגעבען פאלשע ערקלערונגען, און א פראצעס געגען באראנזשי מאנקאווסקי וועגען א געשלעג.

דער ערשטער איז אויסגעהערט געווארען מאיאר טערלעצקי. מיט'ן באראנזשי מאנקאווסקי האט ער געהאט צוטאן צום ערשטען מאל, ווען ער האט איהם אויסגעהערט נאכ'דעם, ווי יענער האט געהאט צו שלאגען איינעם סטאנישעווסקי און א געוויסע וואלינסקא. ביים צוזאמענשטעללען דעם פראטאקאל ארום דעם געשלעג איז געוועסען דער פראטאקאלאנט קויאווינסקי, צוליב וואס עס קאן שוין קיין רייד נישט זיין, אז ער זאל האבען געוואלט בעאינפלוסען די עדות. זיי זאלען אפגעבען ערקלערונגען, וואס זאלען בעלאסטען מאנקאווסקי'ן. מאנקאווסקי האט ליב געהאט א קאפעליע בראנפען. אויף דעם 4. פעברואר 1929 איז ער געקומען א שכור'ער אין געריכט אריין און דאן געמאכט דעם ר. כמער טערלעצקי'ן פארווארפען, אז ער האט פלומר'שט דורכגעפיהרט די גאנצע אויספארשונג „אויף לינק" מאנקאווסקי איז דאן בעשטימט געווארען פון געריכט דורך א זשאנדארם.

די וואלינסקא, וועלכע איז די גאנצע זאך אין דער געשיכטע, דערצעהלט, אז דער באראנזשי מאנקאווסקי איז געווען איהרער א גוטער פריינד. ער האט זי נאכגעלאפען ביי נאכט ביי איהר אין דער היים. די בעזוכען האבען געטראגען א חבר'ישען כאראקטער. אין א געוויסען טאג איז מאנקאווסקי ארויסגעפאהרען קיין לאדז, פון וואנען ער האט צו איהר געשריבען קיין קאליש. אז זי זאל איהם איבערגעבען 100 זל. אז ער וועט צורוקקומען קיין קאליש, וועט ער דעם חוב תיכף אפגעבען. זי האט איהם טאקע געשוקט 100 זל. אבער מאנקאווסקי, שוין זייענדיג אין קאליש, האט פערגעסען איהר דאס געלד צוריקצוגעבען. ווען זי האט ביי איהם געמאנט אויף דער גאס דאס געלד, האט ער זי געזידלט און אפילו געגעבען א מתנת יד אויך. דערביי איז צושלאגען געווארען אויך איהר בעגלייטער, א געוויסער סטאנישעווסקי וועלענדיג, אז דער באראנזשי זאל בעקומען די פערדינטע שטראף איז זי אוועק צום ריכטער טערלעצקי און איהם געבעטען, צו פערשטראפען דעם באראנזשי. ביים צונויפשטעלען דעם פראטאקאל איז גערוכט, האט מאיאר טערלעצקי אונטער א תירוץ ארויסגעשיקט פון צימער דעם פראטאקאלאנט. ווען זי איז געבליבען אויג אויף אויג מיט'ן מאיאר טערלעצקי, האט ער זיך אויפגעשטעלט, זיך דערנעהנטערט צו איהר און גלעטענדיג זי איבער'ן פנים, איהר פארגעשלאגען, זי זאל ווערען זיין פריינדין.. דערביי האט טערלעצקי איהר צוגעזאגט צו געבען חודש-געהאלט אויף איהר אויסקומעניש. די וואלינסקא האט אויף דעם פארשלאג תיכף נישט געענטפערט, צוליב וואס מאיאר טערלעצקי האט איהר געגעבען צייט אויף ישוב הדעת און טאג. צוזאמענגעקומען איז וואלינסקא געקומען אין געריכט אריין אפגעבען איהרע ערקלערונגען. ווי עס האט געהאט בעשטימט דער ריכטער. דאן האט איהר מאיאר טערלעצקי בפירוש געזאגט, אז ווען זי וועט אין געריכט ארויסגערופען ווערען אלס בע'עולה'טע, זאל זי ערקלערען, אז דער באראנזשי מאנקאווסקי האט זי געפאטשט איבער'ן פנים און דערלאנגט קלעפ איבער'ן קאפ, פון וואס זי האט בעקומען א בייל. דערביי שטעלט פעסט דער עדות וואלינסקא, אז דער מאיאר טערלעצקי האט פראטאקאלירט דאס, וואס איהם איז געפעלען

ווען דער פראצעס איז אין 1929 פארגעקומען אין קאלישער געריכט, האט זי, די וואלינסקא, געוואלט צוריקציהען די בעשולדיגונג געגען באראנזשי, נאר דער מאיאר טערלעצקי, וועלכער איז געזעסען נעבען איהר אין געריכט, האט זי אפגעראטען דערפון. צוויי טעג פאר דעם זעלבען פראצעס האט מאיאר טערלעצקי איהר פארגעלייגט צו קויפען אלס געשאנק א פוטער פאר 1000 זל„ אויב זי וועט אין געריכט אפגעבען בעלאסטענדע ערקלערונגען פאר מאנקאווסקי'ן

בעת די קאנפראנטאציע צווישען מאיאר טערלעצקי און די וואלינסקא, שרייט דער מאיאר געהויזען. אז אלץ, וואס די וואלינסקא האט געזאגט, איז שקר וכזב.

דער עדות פארוטשניק יעזשעווסקי ערקלערט, אז ער ווייס, אז מאיאר טערלעצקי פיהלט א שנאה צום באראנזשי.

היינט וועלען אויסגעהערט ווערען די ווייטערדיגע עדות.

—:0§0:—

ווי אזוי מ'האט אפגערוימט פון וועג דעם פראוואקאטאר גלח גאפאן

די ראלע פון איצטיגען ציוניסט און געוועזענעם סאציאליסט פנחס רוטענבערג אין דעם רעוואלוציאנערן משפט איבער גאפאנ'ען.- רוטענבערג האט פערנארט גאפאנ'ען אויף דאטשע און דארט האט מען איהם דערשטיקט. — ווי אזוי מען האט בעת מעשה שיער אומגעבראכט רוטענבערג'ען גופא. אננעמענדיג איהם אלס פראוואקאטאר

(נייע שפאנענדע פרטים פון דער דאזיגער סענסאציאנעלער געשיכטע פון א נאר-וואס דערשינענעם בוך)

(המשך)

— געוויס געהם איך נישט. און איך דארף דאס נארנישט. איך האב פאר מיין בוך, און אויסלאנד, גענומען צעהן טויזענד ברודער'ל, ביז איין קאפיקע.

— און נאך פופציג טויזענד פראנק, וואס כאקאוו האט פאר די ארבייטער געגעבען, — געהערט אויך צו די צעהן טויזענד.

נא, נא. לעבעטער אביסעל, מארטין.

— וואס לעבעדער, דאס, ברודער, איז א פאקט. צו דען האסטו נישט געגעבען משערעטועלינען א רעוואלוציאנער, ער זאל שוסען סטאליפינ'ן דערפאר, וואס ער האט דיך רעהאבילירט און די צייטונגען, אז די האסט צוגענומען דאס געלד, וואס מען האט דיר געגעבען פאר די ארבייטער.

— רעוואלוציאנער? נישט-גוען האב איך אויף אט די רעוואלוציאנערען. וואס איז אזוינס א צייטונג: א זער א יודישע, אדער א פערקויפטע. אזוי ווי א פראסטיטוטקע. עס איז נאר א שאד דאס געלד, אנישט וואלט איך געקויפט וועלכע איך האב געוואלט לאז צוזוה, מארפין, רעדסט נארנישט צו דער זאך

— גוט, דו זאג מיר טאקע, וויפיל דארפטו בעקומען פון דער אכראנע?

— מ'זאגט דאך דיר, אז איך האב נישט בעקומען. און איך האב זיך נארנישט געניישטינט אין דעם אויף די אפטיילען האט מען מיך געגעבען. פאר דעם בוך —. אויסגעט.. ווען איך זאל דארפען, וואלט איך געקומען. עס איז נאך קיין בושה נישטא אין דעם. און אז דו וועסט נעמען וועסטו זיך אויך נישט שעהמען. און די בעטראכטסט זיך נאר: אויב דו וועסט נאר שכל האבען — קאנסטו אין משך פון איין יאהר הונדערט טויזענד פערדינען. בעקומסט אזא אפטייקא — קאנסטו זיך א פאבריק אויספוצען, לויט דיין ספעציאליטעט און לעבען א גוטען טאג

— הונדערט טויזענד? עבעס צו פעס.

— גארנישט פעס פאר דעם, זאלסט אויפדעקן דעם דורנאוו - עניין, פערלאנגסטו פופציג טויזענד רובל. נו, דאס רעדסטו נאר אוי: אזא פרייז איז נאר נישט בנמצא, דארטען, אין דעם עניין, האסטו, דוכט זיך, א מאן פונף אויפ'ן אויג, פופציג טויזענד איז צופיל, דאס געלד זענען אין דאך קרויניש געלד, מען דארף דאך אפגעבען א חשבון. אט לאז אראפ אויף פונפאונצוואנציג — וועט מען דיר געבען.

— א פונפעריל פאר א קאפ.

— ער, א מענש רעדט דאס! וואס פאר א קעפ. פונפאונצוואנציג טויזענד זאג איך דיר פעסט צו, אז מען וועט דיר געבען. נור דאס ראטשקאווסקי אליין געזאגט — אט אפילו מארגען אוצט זאגסטו, נרוים זיך עבעס אויף דובאסאוו'ן, איז מאסקווע, ער איז אנגעמערקט, זאגסטו. אזוי?

— יא.

— נו, פאר דובאסאוו'ן קענסטו אויך קריגען א פופצעהן טויזענד. נישט אזויפיל, ווי פאר דורנאוו'ן. ער האט ווייניגער פערדינסטען, נאר דאך וועט מען דיר געבען. און ווען דו זאלסט נאך אין אנדערע ערטער אויך א נישטער טון, וועלען זיך נאר דריי פיר ענינים אפזוכען. און אין משך פון איין יאהר קאנסטו צונויפקלאפען דריי הונדערט טויזענט, בנאמנות, ס'איז דאך געלד!

— און אויב מען וועט זיך דערוויסען? גאפאן האט זיך צילאכט מיט א קוויטשוקעל.

— פון וואנען וועט מען זיך דערוויסען? — וועגען דיר וויסען נאר ראטשקאווסקי, דורנאוואו און דער מיניסטער אליין — און מעהר קיינער נישט און אפילו ווען נאך עמיצער ווייס, איז וואס? ביי זיי, און מען פערטראטענט, זאג איך דיר, ווערט דאס ריין אפגעארבייט. ס'איז דען א ניישט ביי זיי? וויפיל זענען דאס שוין דורכגעגאנגען דורך זייערע הענט, און וועגען וועמען האט מען זיך דערוואוסט? אט די שרעק ווארף אוועק. זאג איך דיר פאראוס טרינקסטו נישט, נאר די לופען בעצעצטסט? טרינק.

— און דאך קען מען דורכפאלען.

— וואס זאגסטו צו איהם! און ווען אפילו דעם זאל זיך טרעפען! זעה נאר, ווי ער האט זיך דאס דערשראקען אויף טויט. שפיצן וויל זיך מיר אויף זיינע רע רעוואלוציעס. אט נעם מיך — ווי די שפאנער האט מיך דאס געגעבען אינזמיל ארויין. אט דערען גרינגאריעוו און פעטראוו האבען עפים א געזעלשאפטליכע קאמוסיע פערטראכט, א געריכט! די עסערן און די עס-עקאם בילען.. עס לוינט זיך זיי מיך אפשטופען, פון די ארבייטער מיך אוועקנעמען. לייגסט, איך וועל זיך נישט לאזען און אויף זיי? ער געריכט, אויב עס איז שוין יא אזוי, וועל איך נישט געהן. פון ביידזקייט, פון קנאה געמט זיך דאס אלץ. און אט האסטו דיר אנ'ענטפער. געה און קאנטראלליר. און דיר וועט נאך לאכמער זיין. די בזשא פארמיין-מענש, די פארטיי גלויבט דיר העך זיך אויף צו קוועטשען. נו, אויף די הענט, דערווייל בעקומסטו, ווי די האסט פערלאנגט -- פופצעהן טויזענט און אויבויט.

א פויזע.

— אומוסט האסטו מיך אהער פערפיהרט עס איז קאלט. זיצענדיג און פומער, אהין ליכט דער ווינד קריכט נישט אין האלז אריין. דאס אלץ האט מען געקאנט אהן פוטער אויך — ביי קיובא'ן אין ביר-האלע א לאכונג קאבינעטעל, א ווארעמס, אייסער א גלעזעלע פאמעראנצען-בראנפען פאר'ן עסען... וואו איז דאס דער טואלעט?

— אונטען איז דער קלאזעט.

— אט זעהסט, אין דעם פרט אין אויך אומבעקוועם. כריך דא איבער די טרעפ.

— קום, איך וועל דיר ווייזען.

די טרעפ זענען שוין אונטען אויף דעם אונטערשטען שטאק. גאפאנ'ס קול איז א הויכ'ס און א דערשראקענס. אט דא נאר נאהענט, אויף די טרעפ.

— סארא פינסטערניש! דא איז געווים קיינער נישטא, מארטין.

— נישטא, זאג איך דאך דיר.

— פארוואס האסטו מיך דורך דער ארייננאנג נישט געפיהרט? ס'איז דען דורך דאנען נישט נעהנטער?

— דוכט זיך געהנטער. איך האב זיך עס נישט געכאפט דורך דעם זענען מיר געקומען, און דורך דאנען האב איך דיך געפיהרט.

— איך וועל נישט געהן דורך דעם פינסטערען ארייננאנג. פיהר מיך דורך דאנען.

— גוט, ס'איז דען נישט אלץ איינס? נו געה.

— ניין, ברודערל. געה דו פאראויס. זעה נאר סארא שטאלע טרעפ. ווען איך זאל דאס ווייסען, וואלט איך בשום אופן נישט געפאהרען. דו האסט געזאגט: א קאנספיראטיווע קווארטיר, און זעהסט, אפילו נישט קיין געהייצטע.

פלוצלינג האט זיך א רים געטון די טיר פון דעם פערמאכטען, קעטערל, גאפאן האט א קעהר געטון דעם קאפ. ער איז געשטאנען אין א צעשפילטען פוטער, אין א גרוי שאפען היטעל. מיט א צעשויבערטער בארד. אנשטאט אויגען — ווייסקייט פון די וויסלעכער: די שווארצאפלען האבען זיך פערגלאצט.

ער האט ארויסגעלאזט א געשריי:

— מען האט אונז געהערט. דער'הרג'ע!

ער האט אויסגעשטרעקט זיינע הענד פאראויס, אפגעווארפען דעם קאפ, צולעגנדיג זיך מיט די פערבויגענע פינגער.

— דער'הרג'ע! אוי. וועט זיין שלעכט!

און דער זעלבינגער רגע איז דער הענגענדיגער שלאס אראפגעפאלען אויף דער פארלאגע. מארטין האט זיך א ווארף געטון אין א זייט. פון דער אויפגעבראכענער טיר האבען זיך א לאז געטון די דרוזשיניקעס מיט שמשערבאטו פאראויס:

— ברודער!

מען האט גערעכענט פרוהער גאפאנגען דערשיסען, ווי א הונט. מארטין האט אבער מורא געהאט מען זאל דרויסען נישט דערהערען דעם שאס ער האט ביי מיכיילאן ארויסגעריסען דעם איינצוגען רעוואלווער און ארוים פון צימער.

גאפאן האט זיך צוגעפרעסט צו דער וואנט און מיטאמאל האט ער זיך צעקוועטשעט מיט א דין, שרעקליך הויכלוגען בולען.

— א-א-א-א..

שמשערבאטו האט זיך א שלייערע געטון און אראפגעווארפען פון זיך דעם פעלץ. הינטער דער טיר, איבער די טרעפ האט זיך דערהערט, ווי עמיצער לויפט שנעל אראפ... ווילד, קוקט זיך אפילו נישט אום דאס איז געווען מארטין ער האט איבערגעלאזט גאפאנגען ביי די „חברים", נישט געוואלט זעהן, ווי זיי וועלען איהם פטר'ן.

אונגער איז דער ערשטער געקומען צו זיך. ער האט מיט דער ברייטער שווארצער דלאניע א זעץ געטון איבער'ן צעעפענטען מויל, עס האט ווייט א שפריץ געטון די שוימונג, מיט בלוט. רויט געווארענע סלינע.

— שווייג, הונט!

גאפאן האט זיך פערקליגעט און איז געפאלען אויף א זייט.

— טייערינקע, ליבינקע, מ'דארף נישט.

— בינד איהם

(דאס ווייטערע קומט)

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

די רעפאָרם פון אומזאַץ-שטייער

אויב מ'האָט בעדאַרפט האָבען אַ בעווייז אויף ווי ווייט אַבסורדאַל עס איז אונזער שטייערן - סיסטעם און וואָס פאַר אַ נישט רעאַלע און פיקטיווע יסודות דער דאָזיגער סיסטעם ווערט געשטיצט, האָבען מיר לעצטענס בעקומען אַזאַ בעווייז און דאָס טאַקע פון פינאַנץ מיניסטעריום גופא. דאָס מיניסטעריום האָט פערעפענטליכט אַן אויספיהרליכע סטאַטיסטישע צוזאַמענשטעלונג א. נ. „די דירעקטע שטייערן אין יאָר 1928". די צוזאַמענשטעלונג ברענגט נישט פאַר קיינעם קיין שום נייעס, וואָס מ'זאָל נאָך ביז אַצינד נישט האָבען געוואוסט. אָבער פונדעסטוועגען קאָן מען דאָס דאָזיגע ווערק גאַנץ שטאַרק רעקאָמענדירען די קאַמפּיס פאַר שטייער-רעפאָרמען און דעם פינאַנץ-מיניסטער.

פון דער דאָזיגער אויפלאַגע קאָן מען זיך דערוויסען גאַנץ טשיקאַווע זאַכען. דאָס ווערק פערנעמט זיך נאָר מיט דירעקטע שטייערן, וועלכע האָבען אין יאָהר 1928 אויסגעמאַכט כמעט אַ מיליאַרד זל. עס ווערט אָבער דאָרט נישט גענומען אין אַכט די אַנדערע 2 מיליאַרד זל., וואָס עס צאָהלט די בעפעלקערונג אין דער פאָרם פון צאָל, מאָנאָפּאָלען און אומדירעקטע שטייערן. פון דעם מיליאַרד דירעקטע שטייערן האָט בלויז דער האַנדעל אַליין אַרײנגעטראָגען 329 מיליאָן ד. ה. מעהר פון 33 פּראָצ. פון דער גאַנצער סומע דירעקטע שטייערן. קיין שום אַנדערער צווייג פון דער ווירטשאַפט איז נישט בעוואָרפען מיט אַזאַ הויכען פּראָצענט אין די שטייער - הכנסות, וואָרום די אינדוסטריע אַפילו צאָהלט נאָר 32 פּראָצ. וועגען דער לאַנדווירטשאַפט איז שוין אָפּגערעדט. דער דאָזיגער צווייג, האָט נאָר אַרײנגעטראָגען 11 פּראָצ. פון דער אַלגעמיינער שטייער סומע. ס'ווייזט זיך דעריבער אַרויס, אַז די סוחרים זענען גערעכט מיט זייער טענה, אַז זיי זענען די הויפּט - טרעגער פון די מלוכה-הכנסות.

פערגלייכענדיג די צאָהל הכנסה - שטייער פון דער אינדוסטריע, וועלכע בעטרעפט 535 טויזענד מיט דער צאָהל לאַנדווירטען, וואָס צאָהלען הכנסה - שטייער, וועלכע בעטרעפט נאָר 230 טויזענד, געפינען מיר אַ נייעם בעווייז, אַז דאָס אויג פון דער פינאַנץ-מאַכט איז אויסערגעוועהנליך דורכדרינגענד נאָר בנוגע דער שטאָטישער בעפעלקערונג, דאַגעגען איז אין דער לאַנדווירטשאַפט דער עין אַביסעל מילדער, וואָרום פון דעם דאָזיגען שיכט, וואָס מאַכט אויס 3/2 פון דער בעפעלקערונג, קלויבט די פינאַנץ-מאַכט אויס פאַר אַזהר קרבן יעדען צעהנטען לאַנדווירט. דאָס זעלבע קאָן מען אויך בעמערקען ביים פערגלייך פון דער שטייערן-לאַסט אין דער לאַנדווירטשאַפט פון איין זייט און פון דער שטייערן לאַסט אין האַנדעל און אינדוסטריע פון דער צווייטער זייט, אויף יעדער דאָרפישער ווירטשאַפט מאַכט אויס דער יעהרליכער בעטראָג שטייער 14 זל. אָבער אויף יעדע האַנדעלס אינטערנעמונג מאַכט אויס דער יעהרליכער אומזאַץ - שטייער 723 זל, און אויף יעדער אינדוסטריע-אונטערנעהמונג גאַנצע 477 זל. אַ יאָהר אומזאַץ - שטייער.

די דאָזיגע נישט ריכטיגע פינאַנדערלעגונג פון דער שטייערן - לאַסט שטאַמט דערפון, וואָס דער אומזאַץ פון די פערשיידענע שיכטען איז נישט ריכטיג אָפּגעשאַצט געוואָרען. די שאַצונג האָט אָנגעהויבען, אַז אין יאָהר 1928 איז די הכנסה פון דער בעפעלקערונג געווען 3 און אַ האַלבער מיליאַרד זל. דערפון פיגורירט דער האַנדעל מיט אַ הכנסה פון 1 מיליאַרד און 100 מיליאָן, אויפ'ן צווייטען אָרט געהט די לאַנדווירטשאַפט מיט אַ הכנסה פון 8.282 מיליאָן זל. און ערשט אויפ'ן דריטען אָרט געהט די אינדוסטריע מיט דער סומע 324 מיליאָן זל. דערפון וואַרפט זיך קודם כל אין אויג דאָס, וואָס פון דעם דאָזיגען בלומרשטען איינקונפט מוז דער האַנדעל צאָהלען איין דריטעל פון אַלע דירעקטע שטייערן און די לאַנדווירטשאַפט נאָר איין אַכטעל און מען דאַרף דאָך ערשט גוט אָנווייזען, אַז די דערמאָנטע שאַצונג איז אין גרונט גענומען אַ גאַנץ פאַלשע, וואָרום אַפילו אין אַזאַ לאַנד, ווי ענגלאַנד, וואו די הכנסות קומען ס'רוב אַרײן פון האַנדעל, האָט אויך נאָך דער האַנדעל נישט דערגרייכט צו אַ דריטעל פון דער גאַנצער הכנסה אין אַלע ווירטשאַפטליכע צווייגען, און נאָך ווייניגער קאָן עס געמאָלט זיין אין אַזאַ לאַנד, ווי פוילען, וואָס איז אַן אַגראַר-לאַנד.

עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואָס ביי אַזאַ אויפגעבלאָזענער שאַצונג פון דער הכנסה, מוז דער האַנדעל צאָהלען אַזעלכע הויכע שטייערן דער מלוכה, און אויף אַזהר בעשפּיל — די שטאָטישע זעלבסטפערוואַלטונגען און די פערוואַלטונגס - אינשטאַנצען. עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואָס דער האַנדעל אין פוילען שטאַרבט אַליין בסדר אָפּ און פערוואַנדעלט זיך אין קרעמערייַ, און ווי ווייט עס קומט פאָר דער פּראָצעס פון ליקווידאַציע אין האַנדעל קאָן אונז דינען אַלס בעווייז אַ צווייטע סטאַטיסטיק — די סטאַטיסטיק פון באַנקראָטען.

אין ערשטען קוואַרטאַל פון 1930 איז געוואָרען פערעפענטליכט 325 באַנקראָטען, דערפון האָט אויפ'ן האַנדעל אַליין אויסגעמאַכט 224, אויף אינדוסטריע אונטערנעהמונגען 95, אויף קרעדיט - פירמעס 2 און אויף אַנדערע — 4 באַנקראָטען. נאַטירליך זענען נאָר דאָס די ווינדיגסטע באַנקראָטען. און דער ווירקליכקייט איז די צאָהל באַנקראָטען און אָפּגעשטאָרבענע אונטערנעמונגען פיל גרויסער.

און דעריבער רעקאָמענדירען מיר נאָכאַמאָל די רעגירונג אַז זי זאָל שענקען מעהר אויפמערקזאַמקייט אזהר איינענער אויפשטעלונג. אפשר וועט דאָס ענדליך איבערצייגען אונזער רעגירונג, אַז דאָס פּראָבלעם פון שטייער-רעפאָרם איז נישט בלויז אַן אַקאַדעמיש פּראָבלעם נאָר אַזאַ ברענענדע און דרינגענדע נייטווענדיגקייט, ווי עס איז פאַר אזהר די רעפאָרמען פון דער קאָנסטיטוציע.

ד"ר ב. זיירע.

יודישע נייעס

ביי אַ 70-יעהריגען רב געפונען בעהאַלטען קליינגעלד

מאָסקווע, (יט"א)

בעת אַ רעוויזיע ביי דעם נײַ-זלאָטאָפּאָלער (אוקראַינע) רב מאָרין האָט מען ביי איהם געפונען בעהאַלטען 162 רובל זילבער געלד — ווערט דערצעהלט אין אַ קאָרעספּאָנדענץ פון נײַ-זלאָטאָפּאָל אין „עמעס". דערביי ווערט אויך דערצעהלט, אַז דער 70-יעהריגער רב און אַן אַלטער קאַנטאָר - רעוואָלוציאָנער: ער האָט געקעמפט געגען צונעהמען דעם בית - המדרש פאַר אַ קלוב, ביי איהם האָט מען געפונען בעהאַלטען 100 פוד ווייץ, פון וועלכע אַ העלפט איז געווען פערפוילט און ער האָט אַגיטירט געגען דער קאָלעקטיוויזאַציע און דער צייטונג איז אויך אָפּגעדרוקט אַ בילד פון דעם רב, אַ גרויז-גראָהען יוד מיט אַ לאַנגער ווייסער באָרד.

אַראַבישער אַרבייטער-קלוב אין חיפה

חיפה, (יט"א)

די אַראַבישע אַרבייטער - אָרגאַניזאַציע האָט דאָ געעפענט אַ קלוב פאַר אַראַבישע אַרבייטער, וואו עס קומען פאָר דיסקוסיעס וועגען אַרבייטער פראַגען. אין די דיסקוסיעס בעטייליגען זיך אויך אָפט יודישע אַרבייטער.

סער מעריימען אין קאַנאַדע

מאָנטרעאַל, (יט"א)

דאָ וויילט איצט סער בויד מערימען, דער יודישער פערשטעהער אויף דער שאָו - קאָמיסיע מצד דער יודישער „אַגענצי". סער מערימען איז דאָ אָנגעקומען מיט אַ גרופּע 200 ענגלישע און פראַנצויזישע יוריסטען, וואָס איז דעלעגירט געוואָרען צום קאַנאַדישען יוריסטען-קאָנגרעס אין מאָנטרעאַל.

געשטאָרבען הרב רובינשטיין

ניו יאָרק, (יט"א)

אין ניו-אָרלעאַנס איז געשטאָרבען אין עלטער פון 66 יאָהר הרב יעקב רובינשטיין.

די טומעל-מאַכער וועגען דאַנציג

אַ פּאָר ווערטער וועגען דער שקרים-אַגענטור פון דער וואַרשאַווער בולוואַר-פּרעסע

(אַ בריף פון דאַנציג צום „לאָדזשער טאָגעבלאַט")

גלייכצייטיג מיט דער פּאָליטיש - דיפּלאָמאַטישער אָפענסיווע, וואָס די דייטשע פּאָליטיק האָט לעצטענס אונטערגענומען געגען דעם קאָרידאָר און דער פרייע-שטאָט דאַנציג, האָט אויך די וואַרשאַווער בולוואַר-פּרעסע, אונטערגענומען אַ אָפענסיווע, געגען דאַנציג... מען האָט כסדר אָנגעהויבען צו שיסען מיט 42-ער בלאָפען.. יעדען טאָג נייע ידיעות וועגען דאַנציג. ידיעות — נישט געשטויגען און נישט געפלויגען. דאַנציג איז דאָך אַ פרייע-שטאָט, איז פּשוט הפקר פּעטרושקע.

עס איז נעמליך, ענטשטאַנען אַ טומעל אַרום דער פראַגע וועגען דאַנציגער קאָרידאָר. די שאָוויניסטען האָבען געוואָלט אויסשפּילען געגען דעם סטאַטוס-קוואָ און מען האָט אָנגעהויבען צו פּאַטשען מיט פּאַפּירענע שווערדלעך, אָבער אַנשטאָט, וואָס ביי אַזאַ פאַל האָט די יודישע פּרעסע געדאַרפט צושטעהן אויף דער זייט פון די, וואָס בערוהיגען די אויפגערעגטע געמיטער האָבען זיך געפונען אַזעלכע, וואָס האָבען אונטערגעהאַלטען דעם בלאָף-פייער פון די גאַסען-בלעטלעך, און מיט גרויסע ווערטער אָנגעשריבען: אַז „דייטשע סאָלדאַטען זענען אָנגעקומען קיין דאַנציג און מען וויל שוין בעזעצען דעם קאָרידאָר"!

צו ווייסען די דאָזיגע „פעדער העלדען", וואָס פאַר אַ מעסער-שמאַר זיי האָבען געגעבען מיט אַ ם דער ידיעה און די זעלנער פון הונדערטער יודען? עס זענען נאָך דאָ לעזער, וועלכע גלויבען, — מעג עס זיין אַ שמיר-בלאַט פון גאָלע אויסגעטראַכטע סענסאַציעס — שטימט מיט'ן אמת.. און נאָך אַזאַ 42-ער שקר האָט מען פּשוט מורא בעקומען צו האַנדלען מיט דאַנציג, מען וויל שוין נישט שיקען אַ פּאַקעט, עפּעס אַ קליינגקייט: די דייטשען קומען שוין אַריין!..

צי קענען די דאָזיגע לייט, וועלכע שטעהען בלומרשט אויף דער וואַך פון די יודישע פאָלקס - אינטערעסען, איבערנעמען די פערענטוואָרטליכקייט פאַר דער צוזודערונג, וואָס זיי האָבען אַרויסגערופען מיט אַזעלכע פאַלשע ידיעות?

בכלל איז דאַנציג, אַלס אינטערנאַציאָנאַלע פּאָרט - שטאָט, ביי די זעלבע גאַסען - בלעטלעך געוואָרען אַ קוואַל פאַר אַלע אַרט אויסגעטראַכטע מעשיות וועגען פרויען האַנדעל, אַפערעס און אַנדערע סענסאַציעס, וואָס מען מאַכט, כדי אָנצוציהען דעם נאַאיווען לעזער. אַזוי, למשל, ווערען אין אַ וואַרשאַווער בלעטעל געדרוקט בלומרשטע סידרות פון אַ דעטעקטיוו אַלס „אמת'ע" מעשה בנוגע דעם פרויען - האַנדעל אין דאַנציג אויף דער „מאַפּיאַס נאָס" מיט אַ רינה בלומרשטע נעמען פון דאַנציגער פּאָליציי פּרעזידענט און אַנדערע בעאַמטע. עס בעקומט זיך דער איינדרוק, אַז אין גאַנץ דאַנציג איז מען בעשעפטיגט בלויז מיט'ן פרויען - האַנדעל און מיט נאָך אַזעלכע מעשים מגונים.. דער אמת איז אָבער, אַז אין דער גאַנצער „אמת'דיגער" געשיכטע איז נישטאָ קיין איין וואָהר וואָרט! איז דאָס די אויפגאַבע פון אַ צייטונג, דערצו נאָך פון אַ יודישער, צו פעלשען דעם אמת? און אָנצוּוואַרפען אומזיסט-אומנישט שרעק און בהלה?

אַ דאַנציגער.

„היקינג"

פון נ. סווערדלין

אַ נײַ וואָרט אין דער ענגלישער שפּראַך, אַ נייער בעגריף אין ענגלישען לעבען, אַ נייעס אין ענגלישען ספּאָרט און דער עיקר אַ סענסאַציע אין דער גאַנצער וועלט.

וואָס איז אַזוינס דער „היקינג?"

איינגענטליך איז עס בלויז אַ נייע ספּאָרט - בעוועגונג. מענשען איז שוין גענוג נמאס געוואָרען דאָס אייביגע קאָפּען די פּילקע און מאַכען פון דעם אַן'אָפּגאָט; מענשען גענוגט שוין נישט אַפילו דאָס פרייע, חיות'דיגע בעוועגען זיך אויפ'ן שפּיגלדיגען וואַסער פלאַך; מענשען זענען שוין פיל ספּאָרטען מיאוס געוואָרען; מענשען זוכען עפּעס נייעס, עפּעס אַזוינס, וואָס זאָל האָבען אין זיך אַן'אומבעקאַנטען שטרעבען צו אַן'אומבעקאַנטען ציל, אַ בלאָנדזשעניש און נישטערניש אין די פאַרקאָרענסטע ווינקלען און דונדערנישען פון לענדער און וועלט - טיילען.

און דאָס גיט דעם מענשען דער „היקינג". אַ מענש, וועלכער וויל טרייבען „היקינג", טוט זיך אָן אין קורצינקע הויזלעך (אַלץ איינס מאַן, צי פרוי), אַ ווינטערדיגע בלוזקע, פעסטע שיך, שקאַרפעטען (קיין זאָקען טראָגט נישט קיין „היקינגיסט"), אַ פעלעצאַק אויפ'ן רוקען און אָט אַזוי ווי מ'גייט און מ'שטעהט — מאַרש אין דער וועלט אַרײַן, מאַרש אָהן אַ ציל און אָהן אַ ברעג ביז וואַנען ס'זענען נאָך פאַראַן כוחות געהט מען. ווערט מען אויסגעמוטשעט, פערמאַטערט — אַ קורצער אָפּרוה — און דאַן, האַידאַ, ווייטער.

איינגענטליך איז דער „היקינג" פּשוט אָבער טאַקע דערפאַר לאָקט ער און רייצט.

ס'פערכאַפּט די לאַבירינטישקייט פון נאַטור, די געוואַלטיגקייט פון בליק און דער געפאַהרפולער צוקונפט, די אַנטבלויזקייט פון פּאָעזיע און די איינפאַלקייט פון יוגענטליכען שוואונג. האָט זיך מאַכט די ענגלישע און אַמעריקאַנישע יוגענד אָנגעלאָקט אין דעם „היקינג". בחורים און מיידלעך, „היקינגעווען" איצט איבער ענגלאַנד און אַמעריקא.

אמת, אין אַמעריקא האָט זיך די פּאָליציי אַ נאָם געטוהן צו די פרויען, וועלכע טרייבען דעם נייעם ספּאָרט, באשר די פרויען בעלײַדיגען, פלומר'שט די עפענטליכע מאָראַל זוכ'ן טראָגען לאַנגע קליידער. די אַמעריקאַנער פּאָליציי פערפאָלגט שרעקליך די יונגע מיידלעך, אָבער דאָך העלפט עס נישט — דער „היקינג" ענטוויקעלט זיך גלענצענד.

און מ'דאַרף גלויבען, אַז דער יוגענטליך - פרויזענדער „היקינג" וועט בקרוב אָנשפּאַרען אַז די ברעגעס פון „אייראָפּאַ" און וועט פערכאַפּען אונזער יוגענט, וואָס עס מי-הסתם האָבען אַ בעזונדערן ערפאָלג ביי אונז, יודען..

זענען מיר דאָך עפּעס אַ פאָלק, וואָס שוין דורות, דורות בלאָנדזשען מיר און נישטערן איבער לענדער און וועלט - טיילען אָהן אַ ציל און אָהן אַ ברעג; די יודישע יוגענט, די יוגענט פון'ם דורות-וואַנדערנדען פאָלק וועט זיך אָנכאַפּען אַן „היקינג" און וועט וואַנדערן און וואַנדערן..

ס'איז פאַרהאַן אָבער אַן'אונטערשייד פון אונז און זיי:

מיר האָבען שוין טויזענדער, טויזענטער יאָהרען געטריבען אונזער געשיכטליכען „היקינג"; דאָס וואַנדערן אָהן אַ ציל איז אונז שוין נמאס געוואָרען, מיר שטרעבען שוין צו אַ ציל, צו איין לאַנד; ביי זיי איז עס, דאַכט זיך, אינגאַנצען פערקעהרט..

דער יודישער „אויסערן-מיניסטער"

צום טויט פון לוסיען וואָלף

פון ש. י. סטופּניצקי

אין לאָנדאָן איז געשטאָרבען דער גרויסער יודישער עסקן לוסיען וואָלף. געשטאָרבען איז ער כמות כל האדם, ער האָט אויסגעלעבט זיינע יאָהרען און קיין יונגערער זאָל נישט שטאַרבען. פונדעסטוועגען פיהלט זיך אַ ריס אין האַרצען, ווען מען הערט, אַז אויך ער איז שוין אַוועק פון דער וועלט. דער וועהטאָג איז גרויס דערפאַר, ווייל מען זעהט נישט, ווער עס זאָל פערנעהמען זיין אָרט.

לוסיען וואָלף איז געווען דער טיפּישער ענגלישער יוד און די ענגלישע יודען פערנעהמען אַ בעזונדערן פּלאַץ אין דער געשיכטע פון יודישער עסקנות. זינט ר' משה מאָנטעפיאָרע און אפשר נאָך זייט ר' מנשה בן ישראל, האָט זיך אין ענגלאַנד אויסגעאַרבייט אַ ספּעציעלער טיפּ פון יודישען עסקן. דער אמת'ער יודישער שתדלן אין דער בעסטער בעדייטונג פון וואָרט.

דאָס שתדלנות איז ביי אונז אין די לעצטע יאָהרען שטאַרק געפאַלען. מיר האַלטען נישט פון קיין שתדלנות, מיר האַלטען נישט פון בעטען, נור פון פאָדערן. מיר האַלטען נישט פון רעדען, נור פון קעמפען. אונזער פעראַכטונג צום שתדלן נעהמט זיך דערפון, וואָס די שתדלנות איז אין די לעצטע דורות געוואָרען געוואַלדיג קליין. דער שתדלן אין מיין שטעטעל, למשל, איז געווען אומשע קאַמשקעס, אַ פּשוט'ער יוד, אַ שנײַדער, וואָס האָט צוליב זיין בערוף געהאַט אַ איינגאַנג צו פריצים, צו נאַטשאַלסטווע, האָט געקענט דערצעהלען אַ מעשה און אונטערזוכען אַ מתנה..

אַזעלכע זענען געווען די שתדלנים. איינער האָט געקענט אָנקומען צום גובערנאַטאָר, דער צווייטער האָט געהאַט אַן'אָפענעם וועג צום מיניסטער. עס איז דערום נאַטירליך, וואָס די שתדלנים און זייערע מעטאָדען זענען ביים עולם פער'מיאוסט געוואָרען.

אַ גאַנץ אַנדערן מין שתדלנים האָט אויסגעאַרבייט ענגלאַנד. שוין דער ערשטער שתדלן ר' מנשה בן ישראל, וועלכער האָט זיך משתדל געווען, מען זאָל ערלויבען יודען קומען און זיך בעזעצען אין ענגלאַנד, האָט זיך נישט בעגנוגט מיט קיין שנײַדערישער פּראָטעקציע. ער האָט דערלאַנגט דעם דעמאָלדיגען ענגלישען דיקטאַטאָר קראָמוועל אַ מעמאָריאַל, דעם בערוהמטען „תשועת ישראל", אין וועלכען ער האָט ענטוויקעלט אַלע רעכטליכע, געזעצליכע, לאָגישע און פּאָליטישע מאָטיווען, צוליב וועלכע ענגלאַנד דאַרף ענדערן איהר בעציהונג צו יודען. און די מאָטיווען האָבען געווירקט. קראָמוועל האָט אָנגענומען די מאָטיווען און האָט מבטל געמאַכט די מיטעלאַלטערליכע גזרה אויף יודען.

פון דעמאָלט אָן איז עס אַ טראַדיציע פון דער יודישער שתדלנות אין ענגלאַנד, (אַז מען וויל קאָן מען עס רופען יודישע פּאָליטיק!).— אַז מען פערזוכט זיך אויף לאָגישע, היסטאָרישע און רעכטליכע מאָטיווען, ווען מען געהט עפּעס פאָדערן. צו דעם צוועק, צו פערטיידיגען יודישע אינטערעסען איבער דער וועלט, האָבען די ענגלישע יודען אַ מין אויסערן-מיניסטעריום און אין דער שפּיץ פון דעם מיניסטעריום איז אין אונזער צייט געשטאַנען לוסיען וואָלף.

אין דער ערשטער צייט, מיט אַ פערטעל יאָהרהונדערט צוריק, ווען מען האָט אָנגעהויבען הערען דעם נאָמען אין צוזאַמענהאַנג מיט געוויסע שתדלנות, האָט מען בײַ אונז געשמייכעלט. עפּעס איז די אַרבייט צוגעפּאַסט אַזוי לאַנגזאַם, אַזוי פאָרזיכטיג, עפּעס האָט זיך געדאַכט, אַז מיר האָבען צו טון מיט אַ יוד אַ בטלן.

מיר גערעדט נאָך, ווי אַזוי ער האָט אַמאָל געפּרובט אַן'אינטערווענץ און רומעניען און די האָט די זאַך געמאַכט אַזוי בטלניש, אַזוי אונגעלומפּערט, פרעגנדיג. אַזוי האָט אונז דעמאָלט אויסגעזעהן און דער מענש איז דאָך געווען אַ גרויסער פּאָליטיקער, ער האָט אין די גרויסע צייטונגען ביז צום „טיימס" געשריבען פּאָליטישע אַרטיקלען!

נײַן, עס איז נישט געווען קיין בטלנות. עס איז געווען די ספּעציעלע ענגלישע מעטאָדע פון שתדלנות, וועלכע מיר האָבען נישט פערשטאַנען און וועלכע האָט ביז איצט, אומעטום געהאַט ערפאָלג. נישט קיין שרײַענדיגע, נאָר דעם שטילען, סיסטעמאַטישען ערפאָלג, וואָס איז כאַראַקטעריסטיש פאַר דער ענגלישער פּאָליטיק.

נור איינמאָל האָט לוסיען וואָלף זיך געלאָזען אַראָפּפיהרען פון דעם רוהיגען געלאַסענעם וועג און האָט זיך אַנגעזעצט אין טעריטאָריאַליזם. דאָס איז געשעהען אונטער זאַנגוויל'ס איינפלוס, וועלכער האָט פערשטאַנען איינצוּוויקלען דעם טעריטאָריאַליזם אין אַן'אומשולדיגען מאַנטעל פון אַ מין יודישער פילאַנטראָפּיע. נישט לאַנג האָט אָבער געדויערט די אילוזיע. באַלד האָט מען איינגעזעהן, אַז דאָס שפּיל מיט'ן זוכען אַ טעריטאָריע פאַר יודען געהט ווײַט אַרויס איבער די גרענעצען פון דער טראַדיציאָנעלער ענגלישער שתדלנות און וואָלף האָט זיך צוריקגעצויגען.

איצט איז ער געשטאָרבען. מיט זיין טויט איז אַוועק דער לעצטער רעפּרעזענטאַנט פון דער אַלטער ענגליש-יודישער שתדלנות און מען זעהט נישט, ווער עס זאָל איהם פערטרעטען.

———:0:———

דער שטרייק-אויפרוף

פון דער אַראַבישער עקזעקוטיווע

ירושלים, (יט"א)

די פּראָקלאַמאַציע, וואָס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען דורך דער אַראַבישער עקזעקוטיווע אין טאָג פון פּראָטעסט - שטרייק דעם 23 ד. ח., איז פול מיט ליגנערהאַפטיגע ערקלערונגען. אין דעם טאָג פון אויסברוך פון די געשעהענישען ווערט פעסטגעשטעלט אין אויפרוף, איז ערלויבט געוואָרען צו פערגיסען אַראַביש בלוט, צו שענדען זייערע הייליגקייטען. די אַראַבער, וואָס זענען אין דעם טאָג ערמאָרדעט געוואָרען זענען געפאַלען אַלס קרבנות פון דעם הייליגען קריג. דער אויפרוף בעשולדיגט צום סוף די רעגירונג, אַז זי האָט ערלויבט צו בעהערשען דאָס לאַנד אַ פאָלק, וואָס איז פערשאָלטען דורך גאָט".

מאָסקווער יוד. מלוכה-טעאַטער פערענטפערט זיך

מאָסקווע, (יט"א)

דער מאָסקווער יודישער מלוכה - טעאַטער האָט פערעפענטליכט אין דער יודישער פּרעסע אַ בריף, אין וועלכען ער פערטיידיגט זיך געגען די בעשולדיגונגען, אַז מיט זיין שפּילען דערציהט ער בלומרשט שאָוויניסטישע קליינבירגערליכע שטימונגען און אַז „ער האָט אין משך פון יאָהרען געסטאַקעוועט פאַר דער קליינבירגערליכער אינטעליגענץ די עקעלדיגע רחות פון צעפוילטקייט און טויט". דער טעאַטער ווײַזט אָן, אַז יעדע זײַנע פערשטעלונג איז געווען „אַ פאַטש אין פּנים די נאַציאָנאַליסטישע, רעליגיעזע און ציוניסטישע טרוימען פון דער יודישער בורזשואַזיע", אַ ערפאָלג האָט ער געהאַט נאָר אין די אַרבייטער - צענטערן פון אייראָפּאַ און נישט ביי דער בורזשואַזיע. גראָד אין פראַנקפורט-אַם - מאַין „אין דער געבורטס - שטאָט פון די ראָטשילד'ס און גלאַדשטיינס" האָט מען בעת זיינע אויסשטעלונגען אַרויסגעפיהרט ערקלערט אַ בויקאָט.

די טעקסטיל-אינדוסטריע וואַרט מיט אונגעדולד אויף די רעגירונגס-בעשטעלונגען

די אינטערווענץ-אַקציע פון דער רעגירונג מוז וואָס גיכער אַדורכגעפיהרט ווערען

די „גאַזעטאַ האַנדלאָוואַ" שרייבט, אַז אַנהויב אויגוסט האָט דער ווירטשאַפטליכער קאָמיטעט ביים מיניסטאָרען - ראַט אָנגענומען, ווי בעוואוסט, דעם בעשלוס, אַז די רעגירונגס - בעשטעלונגען פאַר דער אינדוסטריע, וועלכע וועלען פאַלען ערשט אין בודזשעט - יאָהר 1931/32 און 1923/33 זאָלען שוין איצט גענומען ווערען. קודם כל ווערט דאָ געמיינט בעשטעלונגען אין דער מעטאַל - אינדוסטריע און דערנאָך אויך אין דער טעקסטיל און בערג - אינדוסטריע, וועלכע האָבען זעהר פיל געליטען פון ווירטשאַפטליכען קריזיס. די דאָזיגע בעשטעלונגען טראָגען אַלזאָ, אַן'אינטערווענץ - כאַראַקטער, וואָרום די בעשטעלונגען זאָלען ווערען איצט געמאַכט דערפאַר, וואָס די מלוכה דאַרף איצט האָבען די אַרטיקלען נאָר בלויז צוליב דעם, וואָס די רעגירונג וויל אַזוי אַרום אַרויסהעלפען די אינדוסטריע פון שווערען קריזיס. בעשטעלונגען וועלען געמאַכט ווערען דורכ'ן באַהן - מיניסטעריום, פּאָסט - מיניסטעריום, מיניסטעריום פאַר עפענטליכע אַרבייטען, דאָס קריגס - מיניסטעריום און דאָס אַגרער - מיניסטעריום. די ערשטע בעשטעלונגען זאָלען בעטרעפען 106 מיליאָן זל. שפּעטער וועלען צוקומען נאָך בעשטעלונגען

עס איז גאַנץ פערשטענדליך, וואָס די פּראָווינצער טעקסטיל אינדוסטריע - צווייגען האָבען אויפגענומען מיט פרייד דעם בעשלוס פון ווירטשאַפטליכען קאָמיטעט ביים מיניסטאָרען - ראַט, און וואַרטען שוין מיט אונגעדולד אויף זיין פערווירקליכונג. בלי ספק וועלען די דאָזיגע בעשטעלונגען האָבען אַ קאָלאָסאַלע ווירקונג אויף דער ווירטשאַפט. לײַדער איז אָבער דער בעשלוס נאָך ביז איצט נישט אויסגעפיהרט געוואָרען. קיינע פון די דערמאָנטע אינדוסטריע - צווייגען האָבען נאָך קיין בעשטעלונגען נישט בעקומען. די פאַבריקאַנטען האָבען שוין כמעט פערלוירען דעם צוטרוי צו דעם דאָזיגען בעשלוס

עס איז דעריבער זעהר ווינטשענסווערט און דרינגענד נויטווענדיג, אַז די רעגירונג זאָל וואָס גיכער רעאַליזירען איהר בעשלוס. דאָס אָפּשלעפּען ברענגט נאָר אַרײַן אומצופרידענהייט און פּעסימיזם, וועלכע פערשאַרפט נאָך מעהר די סיטואַציע פון דער אינדוסטריע, וואָס שנעלער וועט רעאַליזירט ווערען די אינטערווענץ-אַקציע, אַלץ שנעלער קאָנען מיר האָפען אויף אַ בעסערונג פון דער לאַגע.

אַ גרונדשטיק פאַר אַ ישיבה און בית-המדרש געשאָנקען

האַאַג, (יט"א)

אין דער בעלגישער שטאָט האָט ביי אַנטווערפּען איז געעפענט געוואָרען אַ ישיבה פון אַ שפּענדע פון אַ דאָרטיגען יוד. דער נדבן האָט אויך געשאָנקען אַ גרונד - שטיק אויף צו בויען אַן'אייגען הויז פאַר דער ישיבה און אַ בית המדרש. די ישיבה וועט בעזוכט ווערען הויפּטזעכליך פון ברילאַנטען - שלײַפער'ס. צוזאַמען מיט דער נײַער ישיבה פערמאָגט דאָס יודישע אַנטווערפּען 3 ישיבות.

די מלחמה פאַר בוימוואָל-גאַרן אין לאָדז

די שפּינער'ס לעגען פאָר צו שאַפען אַ קאָנסאָרציום פון וועבערייען

צוליב'ן פערבײַטערטען קאַמף אַרום בוימוואָל-גאַרן אין לאָדז איז געקומען צווישען-אַנדער-גרופּען אַ קאָנפערענץ צווישען פאַרשטעהער פון שפּינער-קאַרטעל און דער וועב-אינדוסטריע. דעם שפּינער-קאַרטעל האָבען אויף דער קאָנפערענץ רעפּרעזענטירט באַראָן אַרמין העבלער, דייר בירערמאַן, י. בודערמאַן; מצד די וועבערייען האָבען זיך בעטייליגט די ה"ה י. דאַווידאָוויטש, לאַנגע און אדוו. אַלבערכט.

די שפּינערס האָבען ערקלערט, אַז זיי זענען גרייט צו רעגולירען די גאַרן-פּראָדוקציע אויף אַזאַ אופן, אַז זי זאָל זיין צוגעפּאַסט צו די בעדערפנישען פון דער קליינער און מיטעלער אינדוסטריע. דער שפּינער-קאַרטעל אָרגאַניזירט צו דעם צוועק אַ ספּעציעל אינפאָרמאַציע-ביוראָ, וואָס וועט שטענדיג שטעהן אין קאָנטאַקט מיט דער אינדוסטריע.

דער קאַרטעל פון די שפּינערס האָט אויך אויסגעדריקט זיין גרייטקייט דורכצופיהרען קאָלעקטיווע פערקויפס-טראַנזאַקציעס מיט אַ קאָנסאָרציום פון די וועבערייען, ד.ה. דער שפּינער-קאַרטעל לעגט פאָר דער אינדוסטריע צו שאַפען אַ קאָנסאָרציום פון די לאָדזער מיטעלע און קליינע פאַבריקאַנטען. דאָס קאָנסאָרציום זאָל מאַכען וועכענטליכע בעשטעלונגען פון גאַרן בײַם שפּינער-קאַרטעל. דערבײַ וועלען די פּרייזען און קויפס-בעדינגונגען זיין גינסטיגער.

די גאַרן-אָפּנעהמער וועלען איבער דער פּראַגע אָפּהאַלטען אַ ספּעציעלע בעראַטונג.

פון יצחק קאַצענעלסאָנ'ס גימנאַזיום

ווי מען איז אונז מודיע פון קאַצענעלזאָנ'ס גימנאַזיום, קומען דאָרט פאָר די עקזאַמענס פאַר די ניי-אַנגעקומענע שילער דעם 1. סעפּטעמבער. די לימודים הויבען זיך אָן דעם 2 סעפּטעמבער. די קאַנצעלאַריע פון דער גימנאַזיע איז געעפענט פאַר איינשרייבונגען יעדען טאָג פון 10 ביז 2 פרוה און פון 5 ביז 7 נאָכט.

אורטייל אין פּראָצעס וועגען די באַהן-אָפּעריסטען

הויפּט-אַנגעקלאַגטער פער'משפט אויף 1 יאָהר תפיסה, אַלע איבעריגע זענען בעפרייט

(§) נעכטען, אין צווייטען טאָג פון סענסאַציאָנעלען פּראָצעס געגען די באַהן-בעאַמטע, וועלכע זענען אַנגעקלאַגט געוואָרען אין „ליפערן" באַהן פּאָסטענ'ס און נעמען דערפאַר גראָבע געלדער, — האָט גערעדט דער פּראָקוראָר כאַפּלאָווסקי, וועלכער האָט געפאָדערט פאַר די אַנגעקלאַגטע אַ שווערע שטראָף.

דערנאָך האָבען געהאַלטען זייערע רעדעס די פערטיידיגער אַדוואָקאַטען פּיאָטר קאָהן, לילקער, יאַשענסקי, פּאָרעל און שטיקגאָלד. אַלע אַדוואָקאַטען האָבען צונישט-געמאַכט די בעזונדערע פּרטים פון דער בעשולדיגונג, בערופען זיך אויף די עדות לטובת די אַנגעקלאַגטע, פאַר וועלכע זיי האָבען געפאָדערט די גרינגסטע שטראָף.

נאָך אַ 3-שעה'דיגע בעראַטונג פון ריכטער-קאָמפּלעט, איז קאַזשימיעזש מאַגילסקי אַנערקענט געוואָרען פאַר שולדיג אין אויספּרעסען געלד פון באַהן-אַנגעשטעלטען מיכאַלאָוויטש אין דער הויך פון 250 זל. דערפאַר ווערט ער פער'משפט אויף 1 יאָהר תפיסה און פערלירען אַלע רעכט. איהם ווערען אָראָפּגערעכענט די 8 חדשים פאַר-אַרעסט.

די איבעריגע אַנגעקלאַגטע לעבענשטיין, סאָסין, פּריש, יענטש און גערנאָוויטש זענען אַנערקענט געוואָרען פאַר אומשולדיג.

אין די מאָטיווען פון אורטייל ווערט געזאָגט, אַז בעת די פערהאַנדלונגען איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז מאַגילסקי האָט געדראָהט מיכאַלאָוויטש'ן צו בעזייטיגען פון זיין פּאָסטען, אויב ער וועט איהם נישט געבען קיין „לאַפּובקע" און אַז אַלס סעקרעטאַר פון דער באַהן-סטאַציע האָט מאַגילסקי געקענט משפיע-זיין אין דעם ענין. בנוגע די אַנדערע אַנגעקלאַגטע איז אמת, אויך פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז זיי האָבען גענומען שטעק-געלד פאַר בעזאָרגען פּאָסטענ'ס אָבער דאָס פערברעך איז נישט פאָרגעזעהן אין שטראָף-קאָדעקס. זיי קאָנען בעשטראָפט ווערען דיסציפּלינאַר. דעריבער ווערען זיי בעפרייט.

מאַגילסקי איז בעפרייט געוואָרען געגען אַ קויציע פון 1000 זל.

„קאָנקורענץ-קאַמף" צווישען אַ קריסטליכען סטרוזש און אַ יודישען וואַסער-טרעגער

האָט געברענגט צו אַ געשלעג אויף בזשעזשינער-גאַס

אויף בזשעזשינער 21 איז געקומען פאַרגעקומען אַ בלוטיגער געשלעג צווישען דעם קריסטליכען סטרוזש און יודישען וואַסער-טרעגער.

דער יודישער וואַסער-טרעגער, אַ יוד, וואָס האָט שוין איבער זיין לעבען געטראָגען עמער אין בעסערן, ווי די טראָגער מיט די וויאַדראָס, האָט שוין אַ חזקה פון כמה יאָהרען צו ברענגען מים חיים אין די דאָרטיגע שטובען אַרײַן און פערדינט דערבײַ קוים עין הרע נישט אַ קימא לן פון אַ 20 גילדען אַ וואָך, וואָס אַן'אמת נישט אַזאַ גילדענע פּרנסה, אָבער דאָך אַ צושטײַער צו דער „המוציא" און דער היינטיגער שווערער צײַט.

מאַכט זיך אַ מעשה און עס געפינט זיך פּלוצלונג עמיצער, וואָס האָט אָנגעהויבען מקנא צו זיין דעם גרויסען פערדינער עוזר וואַסער-טרעגער. און דער „עמיצער" איז נישט געווען קיין אַנדערער, ווי אַ יוד אַ פרומער, אָבער דערצו אַ קמצן מיט אַ האַנד נישט פאַר קיין יודען געדאַכט. אָט דער דאָזיגער „שעהנער יוד" האָט זיך פּלוצלונג אַרומגעזעהען, אַז די 20 זלאָטים, וואָס עוזר וואַסערטרעגער פערדינט בײַ איהם אין הויף, איז פיל גליכער אָפּצוגעבען דעם סטרוזש, וועלכער וועט אַזוי אַרום איהם אויפהערען צו דרעהען אַ קאָפּ וועגען אַ הוספה, און אומר ועושה: אין אַ שעהנעם פרייהמאָרגען פון היינטיגער וואָך האָט עוזר פּלוצלונג געטראָפען די פּלומפּ פערשלאָסען. און ווען ער האָט זיך געפרעגט, וואָס איז די מעשה? האָט איהם דער סטרוזש געענטפערט: פון היינט אָן נעהם איך איבער דעם דאָזיגען פּאָסטען. אַזוי האָט דער פּאַן גאָספּאָדאַזש בעפוילען.

עוזר האָט גע'טענה'ט, אַז ער האָט אַ חזקה אויף דער פּלומפּ. שוין 10 יאָהר, ווי ער שעפּט פון דאָרטען מים חיים פאַר די בעל-הבית'טעס פון הויף, און ער וועט פון דער דאָזיגער חזקה נישט אָפּטרעטען.

אַלס ענטפער דערויף האָט איהם אָבער דער סטרוזש געוויזען, אַז עשו האָט אויך אַ חזקה... פון ידים, און ער האָט איהם אַזוי צוקלאַפּט, אַז דער וואַסער-טרעגער ליגט געבליבען בײַ זיך אין שטוב קראַנק און קאָן זיך גאָר נישט רוהרען.

די לאָקאַטאָרען פון'ם הויז זענען זעהר אויפגעבראַכט פון דעם סקאַנדאַל אָבער וואָס קאָנען זיי טאָן, אַז די פּלומפּ איז דעם ווירט'ס און דאָס וואַסער איז אויך זײַן...

אַ הילפס-פאַראיין, וואָס ליגט אַ גאַנצען זומער אין „היהנער פּלעט"

דער פאַראיין „תומכי אורחים", וועלכער האָט אַ געוויסע צייט אַרויסגעוויזען אַ גאַנץ רוהרעוודיגע טעטיגקייט, פינאַנציעל געמאַכט בכבוד'יגע ברויט און שפּייז, איז זייט אַ געוויסער צייט אַריינגעפאַלען אין „היהנער-פּלעט" און דעם גאַנצען זומער ווייזט ער נישט אַרויס קיין סימן פון לעבען, טראָץ דעם, וואָס עס איז דאָ אַ פערוואַלטונג און עס ווערט איינגעקאַסירט דער מיטגלידער-בייטראַג.

„תומכי אורחים" איז אַ פּנים גאַנץ אָפּטימיסטיש געשטימט און האַלט, אַז מיר שטעהען שוין בײַם סוף פון'ם קריזיס.

איינצעלהייטען וועגען געהיימניספולען טויט פון דער קאָוועלער פרוי אין לאָדז

וועגען דעם פּלוצלונג'דיגען טויט פון דער קאָוועלער יודישער פרוי, פּעסע נאַלדרשטיין דערוויסען מיר זיך פאָלגענדע פּרטים:

אין דער „כלאָדניאַ וולאַסקאַ" אויף פּעטריקאָווער גאַס איז דינסטאָג אַריינגעקומען די דאָזיגע פרוי נאַלדרשטיין און געבעטען מ'זאָל איהר געשווינד געבען אַ גלאָז זאַרג-וואַסער, ווייל איהר איז נישט גוט געוואָרען. נאָכ'ן אויסטרינקען דאָס גלאָז-וואַסער איז פרוי נאַלדרשטיין אַנידערגעפאַלען אויף דער פּאָדלאָגע אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד.

די פאַגאָטאָווע פון „לינת הצדק" האָט די פרוי אָפּגעפיהרט אין אַ שווערען צושטאַנד אין האָטעל „מאָנאָפּאָל", וואו זי איז אין אַ שעה אַרום אָפּגעשטאָרבען, נישט קומענדיג מעהר צום בעוואוסטזיין.

לויט'ן אויפטראָג פון פּראָקוראָר איז דער טויטער קערפּער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין פּראָזעקטאָריום, וואו עס וועט פעסטגעשטעלט ווערען די סיבה פון געהיימניספולען טויט. פרוי נאַלדרשטיין איז געקומען קיין לאָדז פון קאָוועל. צו וואָס זי איז אַהערגעקומען, איז נאָך נישט בעוואוסט געוואָרען.

שוידערליכער פאַל פון אַן'אַרבייטער

בײַם אויפרייסען אַ שטיין מיט דינאַמיט איז ער מורא'דיג צושעדיגט געוואָרען

(§) די פּאַגאָטאָווע פון דער קראַנקען-קאַסע איז געווען אַרויסגערופען געוואָרען אין פאָלוואַרק בושען, נישט ווייט פון לאָדז. דער אַרבייטער יוזעף באַנאַשקעוויטש (בזשעזשינער 114) איז שווער פערוואונדעט געוואָרען בײַם צושיסען אַ גרויסען שטיין מיט אויפרייס-מאַטעריאַל. פון אויפרייס איז באַנאַשקעוויטש אינגאַנצען אָפּגעבריהט געוואָרען, עס איז איהם אָפּגעריסען געוואָרען די לינקע האַנד און 2 פינגער פון דער רעכטער.

אין אַ שווערען צושטאַנד איז דער אַרבייטער געבראַכט געוואָרען אין לאָדזער שפּיטאָל.

שטיבלעך און קלויזען פון פּריוואַטע הייזער זענען בעפרייט פון לאָקאַל-שטייער

(§) ווי בעוואוסט, זענען לויט'ן געזעץ די געמיינדע-הייזער פון אַלע אמונות, דערונטער אויך סינאַגאָגען, בתי-מדרשים, קלויזען און שטיבלעך פריי פון לאָקאַל-שטייער. דער מאַגיסטראַט האָט אָבער אויסגעטייטשט דאָס געזעץ אַזוי, אַז פון לאָקאַל-שטייער ווערען נאָר פריי די בתי-תפילות, וואָס געפינען זיך אין ספּעציעלע בנינים און ווערען דורך קיינעם נישט בעוואוינט.

געקלאָגט האָט אָבער די וואָיעוואָדזשאַפט אַ רעצענזיע, אַז עס זאָלען אויך בעפרייט ווערען פון לאָקאַל-שטייער די בתי-תפילות, וואָס געפינען זיך איינגעאָרדנעט אין פּריוואַטע הייזער, אויב זיי גרענעצען זיך נאָר נישט מיט פּריוואַטע דירות פון די לאָקאַטאָרען אָדער פון די שמשים.

אַ גאַנצע רייה שטיבלעך און קלויזען וועלען אַזוי אַרום בעפרייט ווערען פון לאָקאַל-שטייער.

——:0:——

לאָקאַל-שטייער פון פעראַרים-טע זאָל אַנולירט ווערען

(§) אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון מאַגיסטראַט וועט דער לאַווניק פון דער פינאַנץ-אָפּטיילונג, ה' קוק אַרויסטרעטען מיט אַ פאָרשלאָג צו אַנולירען דעם נישט-איינגעמאָנטען לאָקאַל-שטייער פון 1.158 פּערזאָן, וואָס בעטרעפט די סומע פון 26 טויזענד זלאָטים, פאַר'ן יאָהר 1926.

עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די דאָזיגע מענשען זענען זעהר פאַראָרימט.

ראַדיאָ פּראָגראַם

דאָנערשטאָג 28 אויגוסט

לאָדז (233,8) 11.58–12.05 שעה צייכען 13.15

12.05— 13.15–13.20 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק, טעגליכער פּראָגראַם ווי אויך קינאָ און טעאַטער רעפּערטואַר, 13.20–15.30 פאָרטראַג (טר. פון ווארשא) 16.15–17.10 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק 17.10—17.25 קאָמוניקאַט פון דער ליגע פאַר לופט און גאַז אַנגריפען פערטיידיגונג 17.35–18 איבערזיכט פון די נייעסטע ביכער אויסגאַבען (פון ווארשא), 18–18.30 נאָכמיטאָג קאָנצערט (טר. פון ווארשא) – 18.30.19 „פינלענדישע לידער", 19–19.20 פערשידענעס, 19.20—19.35 „טעכנישער פּאָסט-קאַסטען" 19.50 19.35— שול קאָמוניקאַט פון פּ.צ.פּ. 19.50–20— קאָמוניקאַט פון דער לאָדזשער האַנדעלס-קאַמער פאָרלעזונג פון פּראָגראַם אויף פרייטאָג קאָמוניקאַטען און שעה-צייכען אויס ווארשא, 20.—20.15 פּרעסע זשורנאַל 20.15–22 אָוונט קאָנצערט 22–22.25 פעליעטאָן, 22.15–24 וועטער, פּאָליציי, ספּאָרט, פּ.צ.ט. קאָמוניקאַטען ווי אויך טאַנץ מוזיק פון קאַפע „גאַס טראָנאָמיע" אין ווארשא.

פון יודישען טעאַטער

8 פאָרשטעלונגען פון מאָריס לאַמפּע און פאַני מענדעלעוויטש

אין יודישען טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע" ווערען געגעבען 3 פאָרשטעלונגען פאַר'ן שליסען דעם סעזאָן מיט'ן אנטייל פון די גוט-בעקאַנטע אַרטיסטען מאָריס לאַמפּע און פאַני מענדעלעוויטש.

שבת 4 נאָכמיטאָג ווערט געגעבען די שוין לאַנג נישט אויפגעפיהרטע טראַגעדיע פון לערנער „זשידובקא", שבת און זונטאָג אָוונד געהט אַ פּרעמיערע צום ערשטען מאָל אין לאָדז דאָס לעבענסבילד „דער איינציגער נאַר".

אַלע פריערדיגע פון בעקאַנטען אַרטיסט מאָריס לאַמפּע, וועלען זיך געוויס קומען מיט איהם געזעגענען. די בילעטען זענען צו בילינגע פּרייזען.

——:0:——

מאָרגען
אין
פרייטאָג-נומער
לאָדזער
טאָגעבלאַט

וועלען געדרוקט זיין, חוץ דעם רייכען אינפאָרמאַציאָנס-מאַטעריאַל און פּאָליטישע איבערזיכטען, אַ רייהע אַקטועלע זעהר אינטערעסאַנטע אַרטיקלען, ערצעהלונגען און פעליעטאָנען פון די אָנגעזעהענסטע שריפטשטעלער.

צווישען אַנדערן פון
י. קאַצענעלסאָן
י.ד. בערקאָוויטש
ד"ר וו. פאַלעק
מ. קולבאַק
און פיל אַנד.

ספּעציעלע
קאָרעספּאָנדענצען
צום „לאָדזער
טאָגעבלאַט"

גרויסע אָפּטיילונג
הומאָר און סאַטירע
מיט קאַריקאַטורען

12 זייטען גרויסן פאָרמאַט
15 אַרטיקלען און בעשרייבונגען
און קאָסט נאָר
25 גראָשען

פערשאַלטען בלוט

גרויסער שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער היינטיגער צייט

(17. פאָרטזעצונג)

— זעהר גוט געזאָגט. ס'איז אַ רויז, וואָס בליהט אין אַ פערבאָרגענעם גאָרטען! — האָט אַלפרעד אויסגערופען מיט צופרידענהייט.

— אַ לוסטיגער יונג, אונזער דאָן-זשואַן! — האָט זיך גראַף ריינפעלד צולאַכט.

— אָבער, וואו האָט איהר דען די רויז ענטדעקט? — האָט דער גראַף צוגעגעבען.

— איך האָב שוין געזאָגט, העּר גראַף, אויף אַ פערבאָרגען אָרט האָב איך זי ענטדעקט.

אַ הילכיג געלעכטער האָט געשאַלט איבער'ן צימער.

— גלויבט איהר מאַקע, קאָלעגע, אַז אונזער פריינד, דער ראָזען, וועט אייך אָנווייזען דעם וועג צום גן-עדן? — האָט איינער אַן'אָפיציר אַ זאָג געטון.

אַלע האָבען זיך שפּאָטיש צולאַכט.

— אָבער, מיינע העררען, מיר דאַכט זיך, אַז פאַר פריינד קאָן מען זיך פערטרויען! — האָט אויסגערופען גראַף ריינפעלד.

— אַ, ניין, אַזעלכע זאַכען געטרוי איך נישט! — האָט זיך ראָזען צולאַכט.

— איהר האָט רעכט, אַזעלכע זאַכען קאָן מען נישט פערטרויען! אַמוזירט זיך און לאָזט עס, ווען איהר וועט דאָס געהיימניס פון אייער ליבע נישט פעראַטען! — האָט אַ צווייטער אויסגערופען.

— איך האָב אייך שוין ערקלערט, אַז די אַלע אָוונטען, וואָס איך האָב בײַ אייך פערפעהלט, האָב איך פערברענגט בײַ מײַן געליבטער, מעהר אָבער, האַלט איך, דאַרף איך וועגען דעם נישט רעדען! — האָט אַלפרעד צוגעגעבען.

— דאָך אָבער פערלאַנג איך פון אייך, ליבער ראָזען, אַז איהר זאָלט אונז ווענינגסטענס זאָגען דעם נאָמען איהרען, כדי מיר זאָלען טרינקען פאַר דעם געזונד פון אייער טײַערסטער! — האָט ענדליך אויסגערופען גראַף ריינפעלד.

ראָזען האָט זיך אַ ווײַלע איבערלייגט און דאַן מיט אַ שמייכעל אַ זאָג געטון:

— יאָ, מיינע העררען, די בקשה קאָן איך אײַך ערפילען: די שענסטע אונטער אַלע שעהנע, וועמענס האַרץ און ליבע איך האָב געוואונען, רופט זיך „בעלאַ"!

— בעלאַ? אַ, ווי אַ שעהנער נאָמען! — האָט אויסגערופען אַן'עלעגאַנטער העּר אין מיטעלע יאָהרען, בײַ וועמען ס'האָבען זיך אַראָפּגעקײַקעלט צוויי גרויסע שוואַרצע לאָקען.

— און אַזוי פּאָעטיש, ווי איהר נאָמען איז אויך איהר געשטאַלט! — האָט ראָזען צוגעגעבען.

— אַ, ווי איהר שפּאַנט מײַן נײַגעריגקייט! — העּר ראָזען! דאַרף איך דען נישט געניסען פון דעם גליק, זי כאָטש איינמאָל צו זעהען? — האָט גראַף ריינפעלד אויסגערופען.

— ניין, חשוב'ער העּר גראַף, איך וויל נישט מײַן ליבעס-גליק אין אַזאַ שרעקליכער געפאַהר אַרײַנברענגען! — האָט זיך ראָזען צולאַכט, און צוגעטראָגען צום מויל אַ פרישע אָנגעגאָסענע גלאָז ווײַן.

— זענט איהר דען ווירקליך פערליבט? זענט איהר דען בײַ דער מיינונג התונה צו האָבען מיט איהר? — האָט ווידער אַן'אַנדערער העּר אַ פרעג געטאָן.

ראָזען איז אַ ווײַלע שטיל געבליבען. דאַן האָט ער ווידער אָנגעהויבען:

— אָבער, חשוב'ער העּר אָפיציר, ווי אַזוי זענט איהר מיט אַמאָל פּלוצלונג אויף אַזאַ מין אידעע געקומען? איך — אַ פערהייראַטער מאַן, אוי, ס'איז צום לאַכען — ווי קומט דאָס צו מיר?

און ווידער האָט זיך דערהערט אַ שפּאָטיש געלעכטער.

— אַלזאָ, הייסט עס, אַז ס'איז נאָר אַ פאַרבײַגעהענדער פלירט. אויב אַזוי דאַרפט איהר דאָך ווירקליך קיין מורא נישט צו האָבען, מיר כאָטש איינמאָל צו ווײַזען אייער שעהנע בעלאַ?

— זענט איהר ווירקליך אַזוי נײַגעריג, העּר גראַף, דאַן וועט עס אפשר דער צופאַל ברענגען דערצו, אַז איהר וועט די רייצענדע בעלאַ קאָנען זעהען!

— בראַוואָ! זאָל לעבען דער צופאַל, וועלכער האָט אונז אויך היינט צוזאַמענגעבראַכט! לחיים, מיינע העררען, זאָל לעבען דער צופאַל! — האָט דער גראַף אויסגערופען און עס האָט זיך דערהערט דאָס צוזאַמענקלאַפּען פון גלעזער.

אויף וויפיל ראָזען האָט נישט געפרובט אויסצובעהאַלטען דאָס געהיימניס פון זיין ליבע, איז דאָך געלונגען פון איהם אַרויסצוקריגען עטליכע בעמערקונגען. און הגם די אַנדערע האָבען דערפון נישט געמאַכט קיין שום ווערטען, האָט דאָך מיט דער גרעסטער אויפמערקזאַמקייט צוגעהערט צו זיינע רייד דער גראַף ריינפעלד, וועלכער האָט זיך די אַלע בעמערקונגען אַרײַנגעלייגט אונטער'ן אויער.

פּלוצלונג האָט זיך די טיר געעפענט און ס'איז אַרײַן אַ יונגער עלעגאַנט-געקלײדעטער העּר אין צימער.

— האַ, זייט בעגריסט, גראַף פאָן געץ! האָבען אַלע מיט אַמאָל אויסגערופען.

— גראַף פאָן געץ האָט אַלעמען פריינדליך אָפּגעגריסט, איז גלייך צוגעגאַנגען צו אַלפרעד ראָזען, איהם דערלאַנגט די האַנד און געזאָגט:

— עס פרעהט מיך זעהר, העּר ראָזען, איך דאָ צו זעהן! ווען איהר וועט מיר ערלויבען, וועל איך פערנעהמען אַן'אָרט אויף דעם לעדיגען שטוהל, וואָס שטעהט נעבען אייך?

— בײַטע זעהר, העּר גראַף, — האָט געענטפערט אין אַ נערוועזער שטימונג דעם באַנקיר'ס זוהן.

די פרעהליכע שטימונג איז אויף אַ מינוט פערשוואונדען געוואָרען און אַ שטילקייט איז אויף אַ ווײַלע אַרײַנגעטרעטען. אָבער די דאָזיגע שטימונג האָט לאַנג נישט אָנגעהאַלטען. גראַף רײַנפעלד האָט שוין געזאָרגט דערפאַר, אַז ס'זאָל ווידער פרעהליך ווערען.

— דאַכט זיך, העּר גראַף, אַז כלאַהר יך האָט איהר מיר דערצעהלט וועגען אייער גרויס גליק, וואָס איהר האָט מיט עטליכע טעג צוריק געהאַט בײַם גרינען טיש?

— יאָ, דאָס איז אמת. ווי איהר ווייסט, מיינע העררען, שפּיל איך זעהר זעלטען, אָבער דאָך בין איך עפּעס אונווילינג אַרײַנגעצויגען געוואָרען אין שפּיל און כ'האָב געהאַט אויסערגעוועהנליך גליק! עס וואָלט מיך אפשר געריצט ווײַטער צו שפּילען, ווען מיך וואָלט נישט אָפּגעשראָקען אַ גאַנץ בעזונדערער צופאַל.

— אָ, דערצעהלט, דערצעהלט! — האָבען אַלע נײַגעריג געבעטען.

— ס'איז געווען גאַנץ פשוט. אַ פרעמדער מאַן, לויט זיין אויסשפּראַך אַן'אויסלענדער, האָט זיך אין דעם דאָזיגען שפּילען בעטייליגט.

— ווי הייסט דער דאָזיגער מאַן? דאָס הויבט יאָ אָן אינטערעסאַנט צו ווערען! — האָט גראַף ריינפעלד איבערגעריסען.

— לײַדער, זײַן נאָמען ווייס איך נישט. איך געדענק אויך בעערהויפּט נישט, צי ער האָט זיך מיר פאָרגעשטעלט.

— דאָס איז ווירקליך אַ שאָד. אָבער דערצעהלט ווײַטער! איז דאָס אפשר געווען די סיבה פון אייער דערשרעקען זיך, ווייל יענעם האָט זיך כסדר דאָס מזל אויסגעגליטשט?

(פאָרטזעצונג קומט.)

המשך פון ראָמאַן „פּערקויפטע נשמות"—זייט 6

פּאַביאַניצער סוחר ווערט פערדעכטיגט אין אונטער־צינדען זיין הויז, צו בעקומען די אַסעקוראַציע־פּרעמיע

אין הויז פון פּאַביאַניצער סוחר מ. וואיטשעכאָוו אויף בארוך-גאַס האָט עהערנעכטען פּלוצלינג אויסגעבראָכען אַ שׂרפה. ווען די פייערלעשער זענען אָנגעקומען, איז וואיטשעכאָוו נישט געווען אין דער היים. דעריבער איז אויפגעבראָכען געוואָרען די טיר און די פייערלעשער זענען אַרויף אויפ'ן בוידעם, פון וואנען עס האָט געשפּאַרט אַ רויך. דאָ האָט זיך אַרויסגעוויזען אַז עס ברענט זיך אינעווייניג אין אַ קופער. צוליב מאַנגעל אין לופט האָט דאָס פייער נישט געקענט זיך פערשפּרייטען. אויך האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז איבער'ן גאַנצען בוידעם זענען געווען אויסגעשטעלט שיסלען מ'מיט ברען-שפּריט. מיט ברען-שפּריט איז אויך געווען בעגאָסען דאָס האָלץ און שטרוי, וואָס איז דאָרט געלעגען. האָט דעריבער אַרויסגעזעהען, אַז די שׂרפה איז ענטשטאַנען פון אַן'אונטערצינדונג.

אין שייכות דערמיט איז אַרעסטירט געוואָרען דער ווירט פונ'ם הויז וואָיטשעכאָוו.

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט אַז וואיטשעכאָוו האָט אַסעקורירט זיין אַלט מעבעל אויף 8000 דאָלאַר און דאָס קליינע הילצערנע הייזעל אויף 5000 דאָלאַר.

—=0§0=—

הייסע וואַהל-קאַמפּאַניע אין רודאַ פּאַביאַניץ.

(ב) אויף אַ וואַהל מיטינג צו די שטאָט-ראַט וואַהלען אין רודאַ-פּאַביאַניץ איז אויסגעבראָכען אַ געשלעג צווישען די מיטגלידער פון פּ. פּ. ס לינקע מיט די אַנדערע פון מיטינג. פּאָליציי האָט דאָס געשלעג ליקווידירט.

נאַכט-דיזשורען אין די אַפּטייקען

ס. עפּשטיין, פּעטריקאַווער 225; ס. נאַמיעטקיעוויטש, פּעטריקאַווער 95; מ. ראָזענבלום, צגיעלנאַ 12; גראָבוו. וולאַדניטשאַ 54; י. סאָפּראַווסקי, נאָוואָ-מיעיסקאַ 15.

שׂרפה אין אַ פאַרבעריי

(§) נעכטען 10 פריה איז אין דער טרוקען-שטוב פון מאיר ראַפּאָפּאָרט און יוסף צוביר'ס פאַרבעריי (לעשנאָ 46) אויסגעבראָכען אַ שׂרפה. נאָך אַן'ענערגישער רעטונגס-אַקציע איז די שׂרפה איינגעלאָשען געוואָרען. די סיבה פון דער שׂרפה איז געווען דאָס אַליין אָנצינדען זיך פון בוימוואָל אין דער טרוקען-שטוב. דער שאָדען איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט.

אָפּגעבריהט אַ קינד

(§) דער 6-יעהריגער יאַסעלע אונגער (ניי-ציגעל-גאַס 20) האָט זייענדיג אַליין אין שטוב נעכטען זיך אָפּגעבריהט מיט אַ טשייניק קאָכעדיג וואַסער.

צום וועבען

ווערט אָנגענומען אויף לויהן אויף קאַרור און גלאַטע שטוהלען. מעהרס-טענס שמאָלע. קעטען-שליכט. מאַשין פאַראַן. אָנפראַגען טעלעפאָניש № 144-39

גענייע בעלוינונג.

געהענדיג נעכטען אין דער גאַס פון פּאַמאַרסקאַ ביז ראַקיצינער שאָסע איז פערלוירען געוואָרען אַ וועקסעל אויף 96 זל. צאָהלבאַר דעם 15.9 אין לאָדז אויסגעשטעלט י. ל. לינדנער, פּאָמאָרסקאַ 32, אָרדרע א. קיהן, פּאָמאָרסקאַ 6. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג. אָפּצוגעבען געגען בעלוינונג יעראָזאַלימסקאַ 8 צום ה' יצחק הערשקאָוויטש.

Dr. HERMAN KLAUZNER
Łódź, Sienkiewicza 20
ערלעדיגט אַלע יורידישע און נאָטעריאַלע ענינים.
פאַר אונבעמיטעלטע הנחה-פּרייזן

א געוועלב

פּאַסענד פאַר אַ פריזיער מיט אַ וואוינונג, ווי אויך אַ בעקעריי פון זאָפאָרט איבערצוגעבען. צו ערפאַהרען צעגעלניאַנאַ 117.

גענייע גוטע בעלוינונג.

פאַהרענדיג שבת-צונאַכט מיט דער באַהן קיין ווישניאָווע-גוראַ איז פערלוירען געוואָרען אַ האַנד-בייטעל, אין וועלכען עס האָט זיך געפונען 60 זל. מזומן געלט, אַ פּראָטעסטירטער וועקסעל אויף 200 זל. אויסשט. ס. אַפּעל פון אָשוויענטשים, אָרדרע י. שטאַכט, צאָהלב. דעם 18-טן יוני 1930 און פערשידענע דאָקומענטען. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען געגען גוטע בעלוינונג אָפּצוגעבען צו ה' באַנדע, ציגעל-גאַס № 29 עווענטועל דורך פּאָסט דעם פּראָטעסטירטען וועקסעל צוצושיקען. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג. אַלע בעוואָרענישען זענען געמאַכט געוואָרען.

א יונגעל

ווערט געזוכט צו געשעפטליכער אַרבייט. וואַרשאַווסקי, פּיעטריקאָווער 9 רעכטע אָפיצינע 2-טער שטאָק, פון 11—12 פאַרמ.

א קעלנעריך

ווערט פון זאָפאָרט געזוכט. צעגעלניאַנאַ 43, אין דער קאַוויאַרניע.

צנים פחים בדרך עקש, שומר נפשו ירחק מהם.

תקעו בחדש שופר, בכסה ליום חגנו. כי חוק לישראל הוא משפט:

איבער דעם זאָלסטו גלייך קומען אין דעם בעוואוסטען רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ

מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 79-148

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, גע-ווי ס ע נ ה אַ פ ט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאָוזו-לעם, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאָנד ראַזיעמטשי. ווי אויך איבער-זעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

בעמ.: קלאָוזולעסאָוי זאַבעזפּיעטשע-ניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך 24 שעה.

מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

אין דער 7-קל. שולע פון ש. זשעלאַנקאַ

פּילסודסקעגאָ (וואָסכאָדניאַ) 68/70

ווערען אָנגענומען שילער פון 6 יאָהר אָן און ווערען גרינדליך פּאָרגעבערייט אין אַלע הינע מיטעל-שולען. אַ ספּעציעל געווירכט ווערט גע-לעגט אויף אַלע העברעאישע און רעליגיעזע למודים. איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען טעגליך פון 10—2 און פון 4—6 אָוועגד.

בעמ.: דורכגאַנג אויך דורך פּעטריקאָווער 44/46

ס'ווערט געזוכט

אין אַ סוויטער-פאַבריק קראַפט-שפּולערינס, קראַפט-פּע-דע-אַרבייטער און מאַשין-נייערינס.

נאַטאַן טייער, אַנדראַוואַ 9.

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אַדרעס:

פאַר נאָר 2.50 זל.

זאַוואַדזקאַ 28 3 ז.

בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פּיינער בילינער אויספירונג 50 פּראָצ. ווי איבעראַל.

„TOLA"

GIMNAZJUM MĘSKIE
T-wa Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów w Łodzi, Pomorska 46
(z prawami gimn. państwowych)

מאַכט בעקאַנט, אַז די איינשרייבונגען פון די אַלטע און נייע שילער קומען פאָר טעגליך פון 10—12 פריה. דער נייער שול-יאָהר הויבט זיך אָן ד. 2 סעפּטעמבער 8.30 אַ זייגער אין דערפריה.

די אָבצאָהלונג אין די פאָרבערייטונגס-קלאַסען בעטרעפט 300 זל. יערליך. שילער פון אונבעמיטעלטע עלטערן געניסען פון הנחה-פּרייזן.

Dyrektor:
Szymon Herman

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.

קוואַרץ לאָמפּ-עלעקטרישע הייל-קאַבינעט-קאָסמעטיק

טעגליך פון 8 אַ זייגער פריה ביז 9 אָוונד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

ב. רוסקא

(לאַנגיעהריגע לעהרערין)

ערטיילט לעקציעס פון בוכהאַלטעריע, האַנדעלס-אַריטמעטיק און קאָרעספּאָנדענץ, ווי אויך לעקציעס אויף מאַשין-שרייבען פון פערשידענע נייעסטע סיסטעמען, מיט אַ גענויער ערקלערונג פון דער קאָנסטרוקציע ווי אויך העקטאָגראַפיע.

לאָדז, קילינסקיעגאָ (ווידזעווסקאַ) 89 וואוינונג 8 (ביי דער פּאָסט).

חדשה בספרות העברית!

יצא לאור זה עתה ספר מדעי-אמנותי יחיד במינו, המענין, מענג ומושך את לב הקורא בתוכנו ובסגנונו, בשם

„המוסיקה בכתבי הקדש, בתלמוד ובקבלה"

מאת י. קיהן

הספר נדפס בהידור על נייר משובח ומכורך יפה. מחירו עם המשלוח 1 דולר. להשיגו אצל המחבר

J. Kühn, WIEN XX, Karl Meisslstr. 1

קלאַנג-פילם-טעאַטער „MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178

היינט און טעגליך! פון קלאַנג-פילם א. נ.:

דאָס ליד פון דער סטיכיע

אין די הויפּט-ראָלען:
Gary Coper, Lupez Velez, Louis Wolhheim

אָנפאַנג פון די סעאַנסען: שבת, זונטאָג און חגאות 3.30 נאָכמיטאָג אין די וואָכען - טעג 5,30 7,30 און 9,15 די פּרייזען זענען נישט פערגרעסערט

לעזט! אַכטונג! אַכטונג!
קאָנקורענץ-פּרייזען!

כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ג' פּובליקום צו בעקומען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַהמע' זענען די פּרייזען אין מיין פאָטאָגראַפישן אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי:

12 שטיק („Express pictures") זל. 2
6 „ פּאַסט-פּאַטאָגראַפיעס „ 2
6 „ „ פּאַסט- ברויז „ 6
6 „ „ „ אויף זייד „ 8

אַכטונג צו אַ ½ טוץ זיידענע פּאַסט-פּאָטאָגראַפּיעס גיט מען צו אַכטונג

אַן'אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם!!

ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פּאָרטרעטען אין ראַהמען און אויך אַ פערקויף פון ראַהמען

קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אַכטונג
„PARISIEN"
קונסט-אַנשטאַלט
פראַנצישקאַנער 30.

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס, אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרנישט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.

זאַוואַדזקאַ 19 פר, 1 שט.

אַנאָנסען אין „לאָדזער טאַגעבלאַט" האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג

פערקויפטע נשמות
שפּאַנענדער ראָמאַן

(136 פאָרטזעצונג)

— און מיר ווילען געלד!—האָבען זיי אַלע זיך גע-וואָרפען פון כעס.—מיר פאָדערן ס'אונזעריגע.

זיי זענען שטיל געבליבען, ווען זיי האָבען דערזעהען אַ צווייטע פולע קאַסעלע מיט גאָלדענע מטבעות. עס האָט זיך אָנגעהויבען די ווייטערע אויסצאָהלונג.

אָבער קיינער פון די פּראָצענטניקעס האָט זיך נישט האָט זיך נישט אָוועקגעריהרט, נישט קענענדיג אָפּרייסען זיך פון געלד.

— איך בין אַ בלאָזען, — האָט בעיאַ געבראָמט,—איך האָב געדאַרפט פאָדערן צוויי טויזענד דוקאַטען, זי וואָלט אַזויפיל אויך געגעבען. איך נאַרענקאָפּ, צייזעל, פּילאַן ד"ר פערשאָלטענער טויגעניכטס האָט בעקומען פאַר דריי הונדערט דוקאַטען אויך טויזענד פינפהונדערט, אָך, פאַרוואָס האָב איך נישט געפאָדערט מעהרער.

עס זענען אַריבער עטליכע שעה און עס איז געוואָרען נאַכט, ווען דער לעצטער פון די פּראָצענטניקעס איז אַוועקגעגאַנגען, די פירשטין האָט איבערגעקוקט דאָס ציהרונג, וואָס זי האָט שוין לאַנג נישט געהאַלטען אין איהרע הענד.

די בריליאַנטען, טייערע שטיינער, רובינען און שמאַראַגדען האָט זי שוין לאַנג נישט געזעהען. עס האָט גאָר נישט געפעהלט.

— יעצט איז שוין אַלעס בעצאָהלט,—האָט די פירשטין געזאָגט צו זיך,—איך האָב שוין מיינע וועקסלען, קוויטונגען און משכנות. און יעצט געהט אייך אַוועק, איך וויל אייך מעהר נישט קענען.

— אייער גנעדיגע הויכהייט, — האָט איינער פון די חברה-לייט געזאָגט.—מיר זענען שטענדיג צו אייער דיספּאָזיציע, ווען איהר וועט נאָר ברויכען געלד.

— ניין, ניין, — האָט די פירשטין אַ געשריי געטון, נישט קענענדיג פערבאָרגען איהר עקעל-געפיהל, — פערלאָזט שנעלער מיין צימער, איך קען נישט קוקען אויף אייך.

מיט אַ זיסען שמייכעל האָבען זיי פערלאָזט איהר הויז מיט'ן געדאַנק, אַז וויבאַלד זי וועט ברויכען געלד, וועט זי ווילענדיג, נישט ווילענדיג מוזען אַריינפאַלען אין זייערע הענד.

— זי האָט שוין נישט קיין סך געלד, — האָט בעיאַ געזאָגט צו איינעם פון זיינע חברים, —ווייל דאָס צווייטע קעסטעל איז שוין אויך כמעט געווען ליידיג. אויב זי וועט יעצט פון מיר בארגען געלד, מוז זי אַ דרייפאַכיגען פּראָצענט בעצאָהלען.

ענדליך האָט די חברותא פערלאָזט דעם שלאָס, אין אַ זעלטען גוטער שטימונג. זענען זיי דורכ'ן וואַלד אַריין אין שטאָט.

יעצט האָבען זיי ערשט בעמערקט, אַז עס איז שוין גוט פינסטער און זיי האָבען אָנגעהויבען שנעלער געהען האַנד ביי האַנד.

אַלע האָבען זיי ביי זיך געהאַט גרעסערע סומען געלד, אַזוי. אַז זיי האָבען אונטער דער משא פון געלד געפרייכט, ווי די גענז. אָבער די משא איז זיי געווען זעהר ליב. פאַר אַזעלכע בעסטיעס איז עס געווען אַ טייער פערגעניגען און דאָס גרעסטע גליק.

יעצט האָבען זיי זיך געאיילט, וואָס שנעלער אין שטאָט צו זיין.

אָבער וואָס איז דאָס? עפּעס האָט אין די קוסטעס זיך געריהרט.

די קאַרגע האָבען דאָך נישט געגלייבט קיין אַכט און זיי זענען שנעלער געגאַנגען.

— שטעה!—האָט אַ שטים זיך אָנגערופען,—שטעהט, איהר קמצנים! קיין איין טריט נישט ווייטער!

— גאָט — האָט בעיאַ אויסגעשריגען,—איך בין אומגליקליך, איך לעב נישט מעהר.

די איבריגע פון דער חברותא זענען געבליבען טויט-איבערגעשראָקען, דערזעהענדיג די אויסגעשטרעקטע רעוואָלווערען פאַר די נעז.

גלייכצייטיג איז אַרויסגעטרעטען איינער, אַ הויכער, פלייציגער פערשוין.

דער דאָזיגער פערשוין האָט נישט געהאַט קיין געוועהר ביי זיך.

— אך, אַ גוטען אָוונד, הערען,—העפליך פערנייגענדיג זיך, — אויב איך האָב קיין טעות נישט, האָב איך דאָס פערגעניגען צו זעהען די גרעסטע שווינדלער פון פאַריז. און אין אַזאַ בעגייגענדע צאָהל. איהר זענט באמת די בעריהמטסטע פּראָצענטניקעס און אויסנוצער פון דער גאַנצער שטאָט. איהר מיינע הערען, דוכט זיך, אַז איהר האָט בדעה איינצואָרדנען אַ אויספלוג?

אַ ביינסענדע איראָניע האָט געשלאָגען פון די ווערטער.

— איינגענטליך, מיין הער, — האָט בעיאַ געזאָגט מיט אַ שטילער שטים.—בין איך מיט מיינע פריינד זיך געגאַנגען אַביסעל איבערשפּאַצירען. אָך, ביטע, הייסט נעהמען אַן אַ זייט די פּיסטאָלעטען, עס פּאַסירט אָפט, אַז זיי שיסען אַליין אויס.

— ווי הייסט איהר איינענטליך? — האָט איינער—אַ יונגער אַ פרעג געטון,—הייסט איהר נישט אַמאָל בעיאַ?

— יאָ, אַזוי איז עס מיין גנעדיגער הער, דאָס בין איך עס דער פינאַנסיסט.

— זאָג בעסער, אויסנוצער און פּראָצענטניק, — האָט דער פרעמדער אַ זאָג געטון מיט אַ קאַלטער גלייכגילטיגקייט, — אָבער איך האָב איינגאַנצען פערגעסען זיך פאָרצושטעלען.

ער האָט אַראָפּגענומען דעם הוט מיט אַ ביטול.

— איך הייס לודוויג בריינטשייד, פון בערוף בין איך דער הערשער פון די רויבער.

בעיאַ איז געפאַלען אויף די קניהען,

(פאָרטזעצונג קומט.)

אַבאָנעמענטס-פּרייז: פאַר אַ חודש אין לאָדז [illegible]

Redaktor-wydawca K. Hamburski

Tłocznia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 12